

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

8 duben 2012
74. ročník

Zemědělský poradenský systém

**Začínajícím
podnikatelkám...**

Práce s dokumentem

Včelárstvo

Eroze půdy

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

CENTRUM ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY VO VČELÁRSTVE SOŠ V BANSKEJ BYSTRICI str. 3

INTEGROVANÁ STŘEDNÍ ŠKOLA JESENICE str. 21

ZEMĚDĚLSKÝ PORADENSKÝ SYSTÉM

Zemědělské poradenství před rokem 1990 bylo poskytováno téměř výhradně zemědělskými výzkumnými ústavy, vysokými školami a v omezené míře i výrobními a obchodními organizacemi a podniky zahraničního obchodu. Odborné činnosti prováděli specialisté zemědělských družstev a státních statků.

Rozsáhlé změny v oblasti vlastnických práv a složitost transformační problematiky v letech 1990–1992 si vynutily především poradenství k legislativní a transformační problematice.

Koncepce zemědělského poradenství

V roce 1999 byla vypracována koncepce zemědělského poradenství, která upravovala poskytování poradenských služeb podporovaných z veřejných zdrojů na základě resortních poradenských programů. Zároveň také zdůraznila potřebu šíření informací a poradenských služeb nekomerčního charakteru, definovala poradenství ve veřejném zájmu a umožnila jeho vznik.

Tento typ poradenství poskytovali pracovníci resortních výzkumných ústavů a byl charakteristický rovným přístupem k poradenské službě především prostřednictvím hromadně organizovaných aktivit. Další formou pomoci bylo poskytování poradenství prostřednictvím poradenských kroužků (1998–2002). Byly podporovány aktivity zemědělců, kteří se sdružovali k řešení odborných provozních problémů. Tato forma poradenství byla široce akceptována zemědělskou veřejností i oceňována v hodnoceních EU.

Pro období 2004–2010 byla vypracována nová Koncepce zemědělského poradenství (Koncepce), která reagovala na ustanovení NR (ES) č. 1782/2003, nové priority při udělování podpor v rámci SZP a povinnost členských států zřídit nejpozději od 1. ledna 2007 komplexní systém zemědělského poradenství. Tento poradenský systém využíval zkušenosti z předchozích let a zahrnoval poradenství ve veřejném zájmu, poradenské služby poskytované privátními poradci akreditovanými MZe a informační podporu poradenství. Část řídicích pravomocí v poradenství byla přenesena na Ústav zemědělských a potravinářských informací (dnes

Ústav zemědělské ekonomiky a informací), který byl kromě funkce kontrolního orgánu ve spolupráci s Ústavem pro hospodářskou úpravu lesů pověřen i funkcí správce Registru poradců akreditovaných MZe a prováděním administrativních úkonů spojených s akreditací. Požadavky na přípravu poradců a na jejich odbornou způsobilost byly v roce 2002 stanoveny akreditační směrnicí MZe.

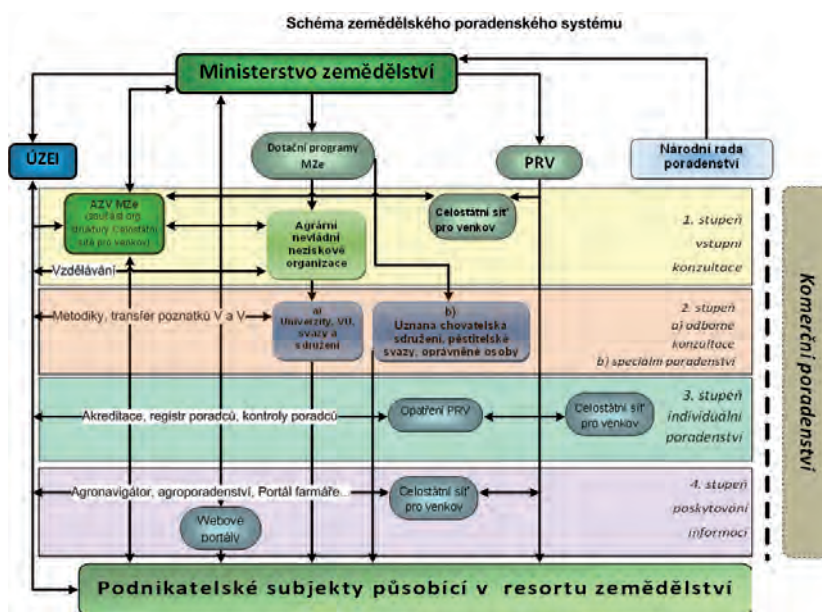
Koncepce byla v roce 2009 aktualizována. Potřebu novelizovat Koncepci i akreditační směrnici vyvolala nová evropská legislativa – NK (ES) č. 1974/2006, NR (ES) č. 1698/2005, NR 73/2009 a NR 74/2009. Novelizací v návaznosti na novou Koncepci prošla i Směrnice o akreditaci poradců MZe a jejich vedení v Registru poradců Ministerstva zemědělství (Směrnice).

Zařazením poradenství v roce 2006 do Programu rozvoje venkova ČR na období 2007–2013 („PRV“) přechází podpora zemědělského poradenství do tohoto programu, obsahové vymezení a postupy poradenství jsou stanoveny opatřením I.3.4. PRV. Poradenství plně odpovídá cílům Společné zemědělské politiky a respektuje všechna nařízení Rady či Komise ES, která upravují zaměření a rozsah zemědělských poradenských služeb.

Čtyři stupně poradenského systému

Poradenský systém je podle Koncepce členěn do čtyř stupňů. **První stupeň** – zahrnuje vstupní (orientační) konzultace, **druhý stupeň** – odborné konzultace, **třetí stupeň** – individuální poradenství podporované z Programu rozvoje venkova, opatření I.3.4 a **čtvrtý stupeň** – poskytování informací prostřednictvím specializovaných webových portálů.

Struktura zemědělského poradenství je znázorněna v následujícím obrázku a tabulce:

Členění zemědělského poradenského systému

	Název	Oblast poradenství	Institucionální zajištění	Program	Podpora programu
1. stupeň	Vstupní konzultace	Zemědělství, lesnictví, rybářství, vodní hospodářství, rozvoj venkova.	Agentury pro zemědělství a venkov, Agrární nevládní neziskové organizace (NNO), sekce vodního hospodářství MZe (pro oblast vodního hospodářství), členové Celostátní sítě pro venkov.	Vstupní konzultace poskytovaná agrárními nevládními neziskovými organizacemi pro oblast zemědělství, lesnictví a rybářství jsou podpořeny z národních zdrojů. Pro oblast rozvoje venkova je využita struktura Celostátní sítě pro venkov.	Systematické vzdělávání v oblastech konzultační působnosti. Informační podpora ÚZEI.
2. stupeň	Odborné konzultace	Zemědělství, lesnictví, rybářství, vodní hospodářství.	Resortně orientované výzkumné ústavy, veřejné vysoké školy a vyjmenovaná odborná sdružení nevládních organizací (která plní roli nositele odborných poznatků v těch případech, kdy neexistuje odpovídající výzkumná instituce).	Podporováno z národních zdrojů, v tomto stupni je rovněž poskytováno speciální poradenství, jehož garantem je komoditní úsek MZe a je zajišťováno prostřednictvím uznaných chovatelských sdružení, pěstitelských svazů, případně oprávněných osob.	Konzultační činnost ÚZEI, příspěvkové organizace MZe, prostřednictvím služby Infopult.
3. stupeň	Individuální poradenství	Zemědělství a lesnictví.	Fyzické osoby, mající poradenství v předmětu činnosti, akreditované MZe a vedeny v Registru poradců MZe nebo právnické osoby disponující registrovanými poradci.	Program rozvoje venkova ČR na období 2004–2013, opatření I.3.4 Využívání poradenských služeb.	ÚZEI pověřen výkonem činnosti metodického a kontrolního orgánu.
4. stupeň	Webové poradenství	Zemědělství, lesnictví, rybářství, vodní hospodářství, rozvoj venkova.	Webové informace ve všech úrovních poradenství, v různých stupních odbornosti vedoucí ke zjednodušení přístupu k poradenským informacím propojováním webových portálů.	Webové stránky jako hlavní prostředek poradenství je využíváno v oblasti vodního hospodářství; v oblasti rozvoje venkova je nositelem informací portál Farmáře, který plní funkci portálu Celostátní sítě pro venkov.	-

Vstupní (orientační) konzultace v prvním stupni

Jsou poskytovány bezplatně a přinášejí tazateli všeobecně časově limitované informace ke vznesenému dotazu, informace o podpůrných programech, o vyžadovaných termínech či nasměrují na další odborné konzultace nebo individuální poradenské služby. Tento typ poradenství je podporován z národních zdrojů.

Vstupní konzultace v současné době zajišťují Agentury pro zemědělství a venkov (AZV MZe). K hlavním úkolům AZV MZe v této oblasti patří poskytování informací o veškerých programech podpor MZe, pomoc s vyplňováním potřebných formulářů a jsou rovněž metodickým pracovištěm pro obdobnou činnost agrárních nevládních neziskových organizací a plní další úkoly stanovené Akčním plánem Celostátní sítě pro venkov. Poskytují poradenství uživatelům půdy. Organizují semináře a školení pro zemědělce. Pro oblast vodního hospodářství je konzultačním místem sekce vodního hospodářství MZe.

Důležitou úlohu v poskytování vstupních konzultací plní organizace se statutem Krajského informačního střediska pro rozvoj zemědělství a venkova, které jsou významnými poskytovateli informací a konzultací, a to především z hlediska celoplošného dosahu jejich působení. Provádějí konzultací především k dodržování podmínek správné výrobní praxe v souvislosti s plněním požadavků Cross Compliance, o agro-environmentálních programech a také poskytují zpětnou

vazbu MZe o poradenských potřebách cílových skupin. Krajská informační střediska pro rozvoj zemědělství a venkova mj. rovněž sehrávají významnou roli v oblasti adresně směřovaných informací, přenosu poznatků výzkumu a vývoje do praxe a v oblasti informační podpory regionálních produktů.

Náplní konzultační a informační činnosti členů Celostátní sítě pro venkov je problematika rozvoje venkova. Členy této sítě se mohou stát i agrární nevládní neziskové organizace a mohou tak zaměřit svou činnost i na oblasti rozvoje venkova.

Odborné konzultace ve druhém stupni

Pro uživatele jsou rovněž bezplatné a jsou poskytovány formou telefonického, elektronického, případně osobního kontaktu (časově limitovaného) k odborně zaměřeným dotazům provozního charakteru.

Poskytovatelem této úrovně konzultací jsou resortně orientované výzkumné ústavy, veřejné vysoké školy a vyjmenovaná odborná sdružení nevládních organizací (která plní roli nositele odborných poznatků v těch případech, kdy neexistuje odpovídající výzkumná instituce). Konzultační činnost pro oblast vodního hospodářství a rybářství poskytují odborné útvary MZe. Garantem speciálního poradenství pro živočišnou a rostlinnou výrobu je komoditní úsek MZe, který tuto formu poradenství zajišťuje prostřednictvím uznaných chovatelských sdružení, pěstitelských svazů, případně oprávněných osob.

Odborná konzultační činnost je podporována z národních zdrojů a je tím usnadněn přístup fyzických a právnických osob působících v resortu zemědělství ke zdrojům odborného poradenství a zároveň i podporován transfer odborných informací do praxe. Ústav zemědělské ekonomiky a informací, příspěvková organizace MZe, poskytuje konzultační činnost prostřednictvím služby Infopult.

Individuální poradenství je charakteristické pro třetí stupeň

Je podporované z PRV, opatření I.3.4., opatření má průřezový charakter a kromě osy I je využíváno také v rámci témat osy II PRV. Poradenství pro oblast zemědělství a lesnictví je s finanční spoluúčastí klientů poskytováno poradci akreditovanými MZe. Je využíváno v případech, kdy podnikatelský subjekt potřebuje řešit odbornou problematiku zaměřenou především na oblast dodržování zásad společné zemědělské politiky, Cross Compliance a správné zemědělské praxe, a to do větší hloubky nebo komplexněji, než to umožňují odborné konzultace.

Garantem výběru dodavatelů poradenských služeb a kontroly dodržování standardu a rozsahu těchto služeb je stát. Poradenské služby mohou být poskytovány pouze soukromými fyzickými nebo právnickými osobami, které mají poradenství v předmětu své činnosti a jsou vedeny v Registru poradců MZe nebo disponují registrovanými poradci. Registrace poradců je podmíněna jejich akreditací MZe, při které musejí prokázat své odborné znalosti a materiální zázemí. Pravidla pro akreditaci a registraci poradců jsou upravena Směrnicí.

Poradenská služba je určena zemědělcům, vlastníkům a nájemcům lesa; zemědělcům jsou poskytovány poradenské služby především v oblasti dodržování zásad společné zemědělské politiky, zejména Cross Compliance a správné zemědělské praxe. Finanční podpora vlastníkům a nájemcům lesa je poskytována pro poradenství v okruzích platné legislativy a dále k podpoře šetrného způsobu hospodaření v lesích v souvislosti např. s lesnicko-environmentálními opatřeními. Podpora se řídí podmínkami stanovenými pro provádění PRV.

Provozování webových stránek ve čtvrtém stupni

Přináší specializované informace, metodiky, formuláře či doporučení. Webové informace jsou poskytovány ve všech úrovních poradenství, v různých stupních odbornosti. Podpora webového poradenství má za cíl zjednodušení přístupu k poradenským informacím možností dálkového přístupu a propojováním webových portálů. Využívání těchto informací záleží na možnosti přístupu uživatele tomuto typu informací. Webové stránky jsou hlavním prostředkem poradenství v oblasti vodního hospodářství. V oblasti rozvoje venkova je nositelem informační báze portál Farmáře, který rovněž plní funkci portálu Celostátní sítě pro venkov, dále informační portály ÚZEI a portály organizací státní správy. Tato forma poradenství může účinným způsobem propojovat všechny stupně navrženého poradenského systému.

V roce 2011 byla zahájena příprava nového programu rozvoje venkova na období 2014–2020. Počátkem roku 2012 byly rovněž zahájeny přípravné práce na koncepci poradenství pro zmíněné období.

Ing. Josef Dvořák, MZe ČR

CENTRUM ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY VO VČELÁRSTVE

Stredná odborná škola, Pod Banošom 80 v Banskej Bystrici pôsobí od 9. 8. 2011 ako Centrum odborného vzdelávania a prípravy vo včelárstve. Zameranie včelárstvo na strednej odbornej škole má nadregionálnu pôsobnosť v rámci celej Slovenskej republiky.

Náš vzdelávací projekt smeruje nielen k absolventom základných škôl, ale najmä k absolventom stredných škôl a vstupuje aj do segmentu celoživotného vzdelávania (tiež s využitím oblasti e-learningu). Od septembra 2011 sa na škole v rámci podporného programu Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR spustilo vzdelávanie pre začínajúcich včelárov v rámci celého Slovenska. Absolvovanie tohto kurzu bude podmienkou pre čerpanie pomoci pri nákupe včelích úľov a plemených matiek pre začínajúcich včelárov.

Vzdelávanie je zabezpečované výhradne lektormi, ktorých menuje Ústav včelárstva v Liptovskom Hrádku. Jedným z lektorov je aj riaditeľ školy Ing. Pavel Filo, ktorý vyučuje včelárstvo a odborný výcvik. Ďalšími sú riaditeľ Ústavu včelárstva Ing. Ján Kopernický, CSc. a jeho zástupkyňa Dr. Tatiana Čermáková, ktorí vyučujú chov matiek a včelie produkty. Včelie choroby prednáša ďalší pracovník ústavu MVDr. Martin Staroň. Biológiu včely medonosnej a včelíu pastvu učia pedagógovia

Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre Ing. Róbert Chlebo PhD. a Ing. Marián Kopernický, CSc. Na odbornom výcviku sa striedajú Ing. arch. Stanislav Mika a Ing. Ryšavý – obaja majú výučné listy z odboru včelár.

Na škole teda externe pôsobia dvaja vysokoškolskí pedagógovia zo Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. Na druhej strane treba povedať, že v súčasnosti má SOŠ modernejšie technológie pri chove včiel ako univerzita, ktorá ich tiež využíva. Spolupráca je takto prospešná pre obidve strany. Z hľadiska poznávania produkcie medovice a jej producentov sa začína spolupráca s nástupcom Ing. Haragsima z Masarykovej univerzity v Brne Ing. Počuchom. Škola s ním spolupracuje aj v oblasti e-learningového vzdelávania.

SOŠ vybudovala vo svojom areáli dve včelnice – včelín a stanovisko oddielkov, spolu cca 40 včelstiev. Na jeseň roku 2011 sa začala výstavba vzorovej včelnice pre lesnú znášku nad obcou Ľubietová – Strelníky v nadmorskej výške 700 metrov nad morom. Preferujeme moderný nízko-nástavkový úľový systém, ale v rámci slovenského typu B sa snažíme vyvinúť technológiu ošetrovania systémom Dadant. Tomuto prispôbujeme aj vybavenie na odvčelovanie (vyfukovače) a vybavenie medárne (odvievkovač, zvratný automatický medomet). Pre výrobu úľov sú k dispozícii dve stolárske dielne, kde je možné vyrábať cinkové spoje s použitím hornej frézy.

Okrem zariadení na získanie medu sa v škole nachádzajú zariadenia ojedinelé nielen v rámci Slovenskej, ale aj Českej republiky, a to Apiilift pre prácu s nástavkami (zariadenie od dánskej firmy Swienty pre získanie melicitózneho medu, zariadenie na oddelenie medu od vosku). Pre prácu s medom vlastníme dekantačnú nádobu a zariadenie na znižovanie obsahu vody v mede s kapacitou 600 kg. Tiež disponujeme automatickou plničkou medu od 30 g do 5 kg od spoločnosti Nasenheider. Medáreň je usporiadaná tak, že oddeľuje vytáčanie medu od jeho spracovania po plnenie.

Škola je pravidelne monitorovaná londýnskou spoločnosťou IES, ktorá jej prideliť rating. Posledný pre rok 2011 je na úrovni B – spoľahlivá inštitúcia dosahujúca trvale dobré výsledky.

SOŠ organizuje celoštátne kolo súťaže včelárskych krúžkov, na ktorom sa zúčastňujú tiež funkcionári Českého zväzu včelárov, podobná škola v Českej republike (SOU včelařské Nasavrky), ale aj poľská škola Pszela Wola. Každoročne sa v Banskej Bystrici usporadúva celonárodná výstava včelárstva spojená s medzinárodnou odbornou konferenciou. Výstava má aj svoju historickú časť v spolupráci s múzeom. V roku 2011 sa konala výstava prvýkrát v priestoroch SOŠ a okrem tradičného programu sa na nej po prvýkrát prezentovalo dýchanie úľového vzduchu pre liečenie astmatických chorôb.

Stredná odborná škola veľmi intenzívne spolupracuje so Slovenským zväzom včelárov. Plní požiadavky zväzu nielen pri koncipovaní odboru včelár/ včelárka, ale aj pri vzdelávaní učiteľov včelárstva. Škola sa stala základňou pre Slovenský zväz včelárov v oblasti vzdelávania. Je tu tiež sídlo regionálnej zložky Slovenského zväzu včelárov pri Banskobystrickom samosprávnom kraji. Okrem Slovenského zväzu včelárov je významným partnerom školy Spoločnosť nástavkových včelárov na Slovensku. Ďalším strategickým partnerom je Ústav včelárstva v Liptovskom Hrádku, ktorý garantuje kvalitu vzdelávania a s ktorým škola spolupracuje aj na aplikovanom výskume v školskej včelnici.

Veľmi dobre sa vyvíja spolupráca s Cechom profesionálnych včelárov v ČR ako aj s Výskumným ústavom včelařským v Dole, ktorý umožnil škole využívať ich práce pri budovaní e-learningového portálu.

Otvorili sme predajňu včelárskych potrieb v priestoroch školy ako aj internetový obchod. Zámerom Slovenského zväzu včelárov je vytvorenie servisného centra pre včelárov, tiež výroba a distribúcia liečiv pre včely, ktoré sa doteraz na Slovensku nevyrábajú.

PhDr. Anna Ivanová
Stredná odborná škola v Banskej Bystrici

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ MEZI ŠKOLAMI

Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru

Z článku „Demografický vývoj v ČR a nutnost optimalizace sítě středních škol“ uveřejněném v minulém čísle *Zemědělské školy* vyplynulo především to, že v nadcházejícím období je třeba:

- optimalizovat síť středních škol v návaznosti na demografický vývoj populace a na lepší využitelnost kapacit škol,
- regulovat vzdělávací nabídku škol podle poptávky po absolventech oborů,
- podporovat spolupráci škol se zaměstnavateli, firmami a sociálními partnery, motivovat zaměstnavatele a firmy k podchycení nových absolventů, aby nedošlo k jejich úniku do jiných oborů – profesí (jedná se především o technické obory).

A proto právě k těmto třem oblastem bylo nasměrováno dotazníkové šetření, které provedl Ústav zemědělské ekonomiky a informací (ÚZEI) na podzim loňského roku mezi školami sdruženými v Asociaci vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru. Dotazník obsahoval 12 otázek, na které odpovědělo 18 škol (tj. návratnost 22,5 %). V následující části přinášíme souhrnné vyhodnocení odpovědí, úplné znění lze získat od autora článku nebo přímo v oddělení vzdělávání ÚZEI.

1. Byla vaše škola v nedávné minulosti (v letech 2008 až 2010) sloučena s nějakým vzdělávacím zařízením? Pokud ano, tak s jakým?

ANO – 1 x, NE – 17 x

2. Bude se vaše škola v dohledné době sloučovat s nějakým dalším vzdělávacím zařízením? Pokud ano, tak jaká vzdělávací zařízení jsou navržena?

ANO – 4 x, NE – 14 x

3. Hlásí se v posledních letech na vaši školu dostatek zájemců o studium oborů zaměřených na obor agropodnikání?

ANO – 6 x, NE – 3 x, NEMAJÍ TENTO OBOR – 9 x

(Pozn.: některé školy nenabízejí obor agropodnikání, ale na nabízené zemědělské obory se hlásí dostatek zájemců – opravář zemědělských strojů, zemědělec-farmář, opravářské práce.

4. Jaký vliv bude mít podle vašeho názoru vliv optimalizace škol na nábor zájemců o obor agropodnikání, případně dalších zemědělských oborů?

POZITIVNÍ – 3 x, ZÁPORNÝ – 7 x,

NEVÍM -7 x, ŽÁDNÝ – 2 x

Škála názorů je poměrně široká; od kladného přijetí „kdo chce studovat zemědělství, školu si vybere, mohla by se zlepšit kvalita“, přes neutrální odpovědi „nevím, nedokážu posoudit“ až po negativní očekávání, že „dojde ke snížení zájmu o školu nabízené obory“, resp. tento obor „zanikne“.

5. Spolupracujete s některou stavovskou organizací zemědělců či jinou např. neziskovou organizací při náboru uchazečů o studium? Pokud ano, tak prosím napište, jakým způsobem spolupracujete a o jakou organizaci se jedná.

ANO – 7 x, NE – 11 x

Školy spolupracují zejména s regionální Agrární komorou, Zemědělským svazem, Krajským informačním střediskem, Státní veterinární správou, Krajskou hygienickou stanicí. Jedná se zejména o předávání informací, podporu vzdělávacích programů, podíl na prezentacích, akreditace. Spolupráce s Hospodářskou komorou – umožní prezentaci školy.

Školy, které nespolupracují, neuvádějí bližší informace, až na jednu výjimku – „Nespolupracujeme. Stavovské organizace nemají zájem o stav učňovského školství zaměřeného na zemědělství.“

6. Spolupracujete s některou stavovskou organizací zemědělců či s jinou organizací při zajišťování uplatnitelnosti vašich uchazečů na trhu práce (v zemědělském oboru)? Pokud ano, tak, jakým způsobem spolupracujete a o jakou organizaci se jedná.

ANO, S NEZISKOVÝMI – 5 x, ANO, SE ZISKOVÝMI – 6 x, NESPOLUPRACUJÍ – 7 x

Možnosti spolupráce jsou popisovány asi v tomto rozsahu:

„Spolupracujeme se zemědělskými podniky v celé republice, s nevládními organizacemi jako je Agrární komora ČR, Zemědělský svaz ČR a rovněž s organizacemi, které nabízejí zemědělské služby jak na úseku živočišné tak i rostlinné výroby.“

- nabídka zaměstnání, pořádání propagačních akcí zemědělců, pořádání seminářů a přednášek pro žáky,

- Česká svářečská společnost ANB – spolupráce při zajišťování státních svářečských zkoušek.

Spolupracujeme s některými podniky, žáci k nim chodí na odborný výcvik, mohou si je vyzkoušet a po vyučení je zaměstnat, pro podniky také vyhledáváme absolventy, které mohou oslovit. Jedná se o zemědělské podniky a podniky služeb a také výrobní podniky.

7. Mají zemědělské a potravinářské podniky z vaší oblasti zájem o nábor vašich absolventů?

ANO – 15 x, NE – 3 x

Zájem je projevován diferencovaně – některé podniky zasílají škole dotazy na uchazeče o zaměstnání, nabízejí volná pracovní místa, v jiném kraji škola oslovena nebývá, zájem je směřován k vlastním absolventům.

Jiné názory: „Zájem mají, ale neumí moc ovlivnit.“ „Pekaře by chtěly pekárny, ale udělat pro to nic nechtějí.“

8. Jakým způsobem zajišťujete pro své žáky odborný a praktický výcvik?

VE VLASTNÍCH PROVOZECH – 2 x
V CIZÍCH PROVOZECH – 1 x
VE VLASTNÍCH I CIZÍCH PROVOZECH
(SMLUVNÍCH) – 15 x

Nejčastější formou je kombinace vlastních a smluvních provozů („ve svých prostorách odborného výcviku s učiteli OV a na smluvních pracovištích s instruktory“). V šesti odpovědích je uváděn jako vlastní pracoviště školní statek.

9. Jak si představujete „kvalitní provádění praktické přípravy“ žáků a studentů zemědělských oborů?

VE SPOLEČNÉM MODERNĚ VYBAVENÉM
PROVOZU PRO VÍCE ŠKOL – 1 x
VE VLASTNÍM PROVOZU ŠKOLY, ŠKOLNÍ STATEK – 2 x
V PROVOZECH NA SMLUVNÍCH PRACOVIŠTÍCH
ZEMĚDĚLSKÝCH PODNIKŮ – 5 x

KOMBINACE: základ – moderně vybavený školní statek,
praxe v kvalitních zemědělských podnicích – 6 x

JINÉ – 4 x (škola nemá praktickou přípravu v podobě učiliště; škola je potravinářská; hlavně přístup k nejmodernější technice; nedovedu posoudit)

Většinovým názorem je: „Praktickou přípravu realizovat v možné míře ve vlastních prostorách náležejících škole. Zajistit tyto prostory moderním materiálním vybavením, kde praktická výuka umožní žáky seznámit s postupy potřebnými pro práci v terénu. Nepostradatelnou částí je pak průběh praktické přípravy přímo v provozech zaměřených na zemědělskou, veterinární a potravinářskou problematiku.“

Představu provozu sloužícího pro více škol uvádí SŠZe a VOŠ Opava: „současný systém školy vyhovuje, je propojen i s výzkumnými pracovišti, nedostatkem je obtížná praxe u hygienicky náročných chovů - prasata apod. Ideál vidím v Bavorském systému – 1 perfektně vybavené pracoviště praxe, odborní lektori, moderní stroje, ubytovací možnosti apod. Funguje pro více škol, které se střídají na pracovišti. Není ekonomicky závislé na produkci, naopak napojené na výzkum. Výrobci mají zájem zde zapůjčit techniku – dopad na velké území, mnoho lidí.“

Jinou představou je: „Školní statek s progresivními technologiemi, dostatek hodin odborné praxe. Spolupráce se špičkovými pracovišti i dostatek finančních prostředků na zaplacení praxe žáků a odborníků z praxe, kteří budou mít čas a zájem se žákům věnovat.“

10. Kdo všechno by se podle vašeho názoru měl podílet na financování praktické přípravy žáků a studentů zemědělských oborů?

STÁT (MZe, MŠMT) – 13 x,
PODNIKATELÉ (zem. podniky) – 9 x
ZŘIZOVATEL (kraj) – 6 x, SVAZY PODNIKATELŮ – 2 x

11. Domníváte se, že normativní způsob financování žáka je pro zachování zemědělských a potravinářských oborů optimální, nebo byste volili jiný způsob? Pokud ano, napište jaký.

ANO – 6 x, ANO S VÝHRADAMI – 7 x,
NENÍ OPTIMÁLNÍ – 5 x

Některé názory:

„Za předpokladu plných tříd (což v současné době rozhodně není) ano.“

„Normativní financování není úplně ideální, ale nastavování určitých počtu žáků ve třídě není též východiskem.“

„Pokud bude normativ odpovídat požadavkům, proč ne?“

„Ano, ale je nutno posílit normativy, umožnit školám nákup nových zařízení z odpisů, ne odvod odpisů zřizovateli, dotovat autoškolu.“

„Ve srovnání s návrhem od roku 2013 se mi jeví vhodnější.“

„Financování na žáka by mělo lépe zhodnotit vyšší náklady na zabezpečení kvalitní odborné přípravy žáka v zemědělských a potravinářských oborech.“

12. Jakou odbornou pomoc nebo podporu očekáváte ze strany resortu zemědělství?

Odbornou metodickou – 5 x, Finanční – 3 x

Metodickou i finanční – 1 x,

„Systémová“ podpora (i k MŠMT) – 6 x

Jiné – 2 x, Bez odpovědi – 1 x

Nejčastější požadavky:

Prosadit úpravy normativů u oborů tak, aby se mohly vyučovat všechny odbornosti stanovené RVP. Postupem doby dochází k vyrovnávání normativů u všech oborů, a proto jsou technické obory znevýhodňovány.

Poskytování informací, organizace praxí pro učitele odborných předmětů ve špičkových podnicích. Nabídka odborných kurzů a seminářů.

Finanční pomoc při zajišťování nové zemědělské techniky.

Zpracování projektů na získání dotací z EU.

Ze získaných odpovědí jistě není možné dělat kategorické závěry, ale určitý obrázek přeci jen poskytují. Velmi zřetelně se však ukazuje, že některé školy spíše trpě s obavami vyhlíží temnou budoucnost, nespolečnou spoluprací v dostatečné míře se stavovskými organizacemi zemědělců nebo s neziskovými organizacemi, a to jak při získávání nových studentů, tak třeba při zajišťování uplatnitelnosti absolventů. V minulém čísle se k této problematice velice podrobně a fundovaně věnovala Ing. Nekvasilová (Budoucnost odborného školství, III. část). A jak se zdá, právě spolupráce Agrární komory se školami, zemědělskými podniky, krajskými úřady a úřady práce na bázi Sektorové dohody je ta cesta, která povede správným směrem.

Děkujeme našim školám v Blatné, Bruntálu, Bystřici nad Pernštejnem, Bzenci, Čáslavi, Českých Budějovicích, Dačicích, Hněvkovicích, Jaroměři, Kadani, Kamenici nad Lipou, Kroměříží, Lomnici nad Popelkou, Lošticích, Opavě, Poděbradech, Táboře a Třebíči, že se do výzkumu ochotně zapojily.

PhDr. Aleš Hradečný, Praha

PRÁCA S DOKUMENTOM (2)

Obrázky, grafy, diagramy

V prvej časti našej minisérie o nástrojoch na podporu tvorby dokumentov (bez ohľadu na to, či výsledkom je tlačný alebo digitálny dokument) sme niekoľkokrát upozornili, že spracovanie rôznych druhov obsahu si vyžaduje použitie primeraných prostriedkov a nástrojov.

Takouto špecifickou obsahovou skupinou sú aj grafické objekty: rôzne druhy obrázkov, grafy, diagramy, schémy, fotografie a pod. Napriek tomu, že kancelárske balíky, ktoré boli už predstavené, poskytujú svoje nástroje na spracovanie takýchto obsahových entít, nie sú vôbec špecializované na takýto druh úprav, a preto sa ich „nasadenie“ v tomto smere neodporúča. K dispozícii je veľmi široké portfólio nástrojov (softvéru) či už komerčného charakteru (licencie na zakúpenie) alebo voľne dostupné v prostredí internetu/webu. Úroveň nie je priamo závislá na tom, či produkt treba zakúpiť, alebo je „free“.

Pár slov na úvod – niečo o grafike

Práca grafických programov je založená na špecializovanom prostredí pre prácu s jednotlivými bodmi alebo objektmi obrázkov. Orientujú sa na jednoduchú manipuláciu s jednotlivými fragmentmi obrázkov, jednoduchú aplikáciu rôznych filtrov, efektov, farebných paliet, jasu a pod., pričom výsledkom má byť vytvorenie nového obrázku, alebo úprava už existujúcej grafickej predlohy a konverzia do primeraného formátu. V obmedzenej miere pracujú aj s textom, integrujú grafiku a text do jedného fyzického celku, mnohé editory ponúkajú aj široké možnosti spracovania fotografií.

V naj všeobecnejšej rovine delíme grafické objekty a teda grafické editory (podľa spôsobu kódovania obrázka) na **rastrové a vektorové**. Rastrový obrázok sa niekedy nazýva aj bitová mapa, je to vlastne „mozaika“ poskladaná z farebných štvorcov – obrazových bodov (pixelov). Súbory sú veľké – dôvodom je kódovanie farieb. Pri zväčšovaní alebo zmenšovaní dochádza k výraznej deformácii (takýmto formátom je napr. BMP, GIF). Vektorový obrázok je poskladaný z rôznych grafických objektov (rôznych kriviek napr. úsečky, kružnice, text ...). Výsledný súbor zaberá v porovnaní s vektorom oveľa menej fyzického priestoru. Preto je vektorová grafika najvhodnejšia na kvalitnú tlač. Obrázky ani pri zmenšovaní či zväčšovaní nestrácajú na kvalite. V prípade potreby možno konvertovať rastrový objekt na vektorový, nie je to však triviálna záležitosť a proces vyžaduje vyšší než základný stupeň vedomostí a zručností spracovateľa/autora.

Niektoré vybrané grafické editory

Asi najznámejším nástrojom na prácu s grafikou je editor **Skicár/Kreslenie**, tvoriaci súčasť programovej ponuky v rámci operačného systému Windows. Je to typický zástupca skupiny rastrovej grafiky. Rozsah jeho funkcií nie je široký, na základné spracovanie grafických objektov však postačuje.

GIMP – open source nástroj na tvorbu a úpravu rastrovej grafiky s čiastočnou podporou vektorovej grafiky (<http://www.gimp.org/> alebo <http://www.gimp.kvalitne.cz/>)

XnView – open source grafický editor určený na úpravu a konverziu obrázkov, možno v ňom vytvárať galérie alebo prezentácie na web, pracuje s viac ako 400 grafickými formátmi (<http://www.xnview.com/>)

IrfanView – open source softvér, možno v ňom pozeráť, konvertovať a upravovať obrázky a prehrávať video, je to malý, jednoduchý, kompaktný pomocník (<http://www.irfanview.com/>)

Adobe PhotoShop – komerčný produkt, licencia, možno však na sieti stiahnuť staršiu verziu s určitými reštrikciami funkcií.

CorelDRAW – vektorový editor, komerčný produkt, možno však stiahnuť staršiu verziu s určitými reštrikciami funkcií. (<http://www.corel.com>)

Inkscape – open source vektorový grafický editor (<http://inkscape.org/>)

Grafy a schémy

Spracovanie rôznych schém a grafov to nie je doména tabulkových kalkulátorov či textových editorov. Profesionálne nástroje pre spracovanie dát do grafickej podoby ponúkajú na tento účel špeciálne vytvorené prostredia. Grafy a schémy nie sú teda oblasťou, kde by bolo vhodné nasadenie niektorého z kancelárskych balíkov. Nemáme na mysli jednoduché grafy, ktoré možno ako ilustračné doplnky použiť pri prezentácii určitých dát, máme na mysli skutočne grafy ako nástroj prezentácie a interpretácie výsledkov na profesionálnej úrovni. To isté platí aj v prípade rôznych schém, na spracovanie ktorých využívajú špecializované nástroje systém presne definovaných objektov a grafických prvkov. Ako príklad predstavujeme dva voľne dostupné softvérové aplikácie (open source): **štatistický softvér R a editor Dia**.

R-ko je prostredie pre štatistické spracovanie dát a ich vizualizáciu. K dispozícii je niekoľko základných typov grafov: hviezdy (stars), krabice (boxplots), stromy (dendrograms) atď. Tvorivosti sa medze skutočne nekladú. Kvalitne spracované zdrojové dáta umožňujú tvorivý prístup k finálnemu spracovaniu. Bližšie informácie ako aj zdroje sú dostupné na stránkach <http://www.r-project.org>. Používateľ môže ukladať záznamy sedení, upravovať ich, prípadne modifikovať/prispôbovať a aj automatizovať opakované činnosti, či programovať celé pracovné prostredie. K dispozícii je bohatá dokumentácia

s příklady, každá metoda má vlastní podrobný popis, vrátane ilustrácie použitia. Programový balík je dostupný pre Unix/Linux, Windows a Mac. R-ko je vytvárané odborníkmi na spracovanie údajov a štatistiku. Obsahuje veľké množstvo základných aj pokročilých metód a je rozšíriteľné prostredníctvom pestrej palety doplnkových modulov. Nevýhodou pre niektoré skupiny používateľov môže byť anglické pracovné prostredie.

Dia – veľmi dobre použiteľná alternatíva k licencovanému nástroju MS Visio dostupná na adrese <http://live.gnome.org/dia>. Podporuje vytváranie množstva rôznych druhov schém, pričom používa medzinárodne definované štandardy a konvencie zápisu vrátane UML (unifikovaný modelovací jazyk – Unified Modeling Language), diagramov vzťahov a pod. Paleta nástrojov ponúka výber niekoľkých základných typov schém (napríklad modelovanie sietí, pracovných procesov,

vzťahov a pod.). Výsledok je medzinárodne „pochopiteľný“, nie je závislý na použítom jazyku, nie sú potrebné zložité textové interpretácie a vysvetľovanie. K dispozícii je aj slovenské rozhranie aplikácie.

Predstavili sme si iba niekoľko nástrojov, s ktorými možno na profesionálnej úrovni, avšak primerane možnostiam používateľa, pracovať s grafikou. Všetky produkty majú silnú informačnú podporu, a tak nie je problém na sieti nájsť nielen zdrojové súbory na stiahnutie aplikácií, ale aj rôzne manuály a ďalšie materiály pre pomoc používateľom. Aj v katalógoch knižníc alebo priamo v kníhkupectvách je širšia ponuka. Treba iba začať.

PhDr. Ľubica Jedličková, PhD., Mgr. Rastislav Mucha
Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre

Vybrané referenčné zdroje sú k dispozícii u autorov článku alebo v redakciách.

ZAČÍNÁJÍCÍM PODNIKATELKÁM BUDOU POMÁHAŤ MENTORKY

Koncem loňského roku spustila Evropská komise fungování nové evropské sítě mentorů, jejímž úkolem bude pomáhat podnikatelkám předáváním know-how a zkušeností.

V Evropě tvoří ženy pouze 34,4 % samostatně výdělečně činných. Tento poměr chtějí zvýšit úspěšné podnikatelky, které budou pomáhat svým začínajícím kolegyním pohybujícím se v podnikání teprve dva až čtyři roky. Mentorky budou svým svěřenkám konkrétně radit, jak vést a rozšiřovat podnik v počáteční, a tedy kritické fázi podnikání, a budou jim pomáhat rozvíjet nezbytné sociální dovednosti a předávat jim své zkušenosti. Do sítě se mělo zapojit 170 mentorek ze 17 evropských zemí.

Podnikání je pro ženy dobrou volbou, protože lze v jeho rámci flexibilně sladit práci a soukromý život, zejména pokud jde o pracovní dobu a výběr místa pracoviště. Jelikož v důsledku hospodářské krize mnoho žen zaměstnání ztratilo, mohly by své znalosti, dovednosti a zkušenosti využít k založení vlastního podniku a vytvořit si tak nové pracovní místo.

„Je zřejmé, že kreativita a podnikavost žen jsou tím nejmeně využívaným zdrojem hospodářského růstu a nových pracovních míst a je třeba s tímto potenciálem v Evropě pracovat,“ uvedl místopředseda Evropské komise odpovědný za průmysl a podniky Antonio Tajani. „V době krize jím tím spíše nesmíme mrhat. Čím více žen bude podnikat, tím větší budou mít ženy hospodářský vliv a o to více přispějí k růstu.“

Výběr mentorů

Mentori jsou vybíráni z řad podnikatelek (případně podnikatelů), které mají osobní nejméně pětiletou zkušenost s vlastnictvím a úspěšným řízením malého nebo středního podniku a jsou si vědomi specifických problémů, s nimiž se ženy ve

světě podnikání potýkají. Tito lidé musí být ochotni sdílet se svými svěřenkami své znalosti a know-how, jejich pomoc bude bezplatná a budou se jim věnovat pravidelně po dobu nejméně jednoho roku. Každý mentor dostane na starost nejméně dvě začínající podnikatelky.

Mazáci podnikatelského světa se budou se svými nováčky setkávat pravidelně a budou spolu diskutovat o aktuálních problémech, o strategických záležitostech řízení konkrétního podniku, budou jim pomáhat získávat nezbytné znalosti, dovednosti a také posilovat jejich sebevědomí a podnikavost. Je třeba zabránit střetu zájmů, proto nesmí mít mentori v podniku, s jehož chodem pomáhají, žádné ekonomické zájmy.

Specifika podnikatelek

Ženy vedou podniky jinak než muži, proto je třeba zavést specifická opatření, která jejich podnikavost podnítl:

- Za prvé, ženy při zakládání podniku berou více ohled na rodinu (61 %, oproti mužům, kteří se na rodinu ohlížejí v 49 % případů). Velmi pečlivě promýšlejí pravděpodobnost úspěchu a podrobně zkoumají jakýkoli možný důvod neúspěchu, dříve než k založení podniku využijí nemovitost, kde bydlí jejich rodina, a/nebo do něj vloží rodinné úspory.
- Ve většině případů dále ženy, rozhodnou-li se založit podnik, neopustí původní zaměstnání a po nějakou dobu se věnují oběma činnostem současně: v tomto ohledu můžeme konstatovat, že ženy jsou opatrnější než muži a jsou si více vědomy rizik neúspěchu.

- Za třetí, ženy přebírají již fungující podniky po delším zkušebním období než muži a až poté, co se důkladně seznámily s chodem podniku (důvodem převzetí bývá dědictví, rozchod či rozvod s obchodním partnerem atd.).
- Čtvrtou zvláštností jsou finance: ženy při zakládání podniku využívají méně kapitálu než muži a jejich firmy disponují menším jméním.
- V neposlední řadě vykazují podniky vedené ženami nižší, avšak stabilnější růst. To často znamená nižší riziko neúspěchu.

Evropská síť mentorů pro podnikatelky je jednou z akcí, jež byly navrženy v revidované iniciativě na podporu malých a středních podniků („Small Business Act“ pro Evropu) z roku 2011.

Zapojí se do ní sedmnáct zemí (Albánie, Belgie, Makedonie, Černá Hora, Irsko, Itálie, Kypr, Maďarsko, Nizozemsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Srbsko, Spojené království, Španělsko a Turecko).

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v ČR

INFORMAČNÍ SERVIS ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE

Zlepšování životních podmínek zvířat v EU

Evropská komise přijala novou čtyřletou strategii (2012–2015). „Předpis týkající se nosnic, který nedávno vstoupil v platnost, poukázal na skutečnost, že v řadě členských států přetrvává problém, pokud jde o dobré životní podmínky zvířat,“ uvedl komisař pro zdraví a spotřebitelskou politiku John Dalli. „Určité snahy o nápravu jsou patrné, ale v zájmu dosažení udržitelnějších výsledků je řada otázek třeba řešit odlišně. Nová strategie umožní hospodářským subjektům, aby díky přiměřené pružnosti zajistily nezbytné normy pro životní podmínky zvířat různými způsoby. Optimalizací soudržnosti politik a transparentnosti trhu prostřednictvím uceleného legislativního rámce pro dobré životní podmínky zvířat se minimalizuje skutečné či domnělé napětí mezi životními podmínkami zvířat a ekonomickými aspekty. Opatření na podporu dobrých životních podmínek zvířat musí být rentabilní. Navrhované vyhrazení prostředků na vzdělávání a odbornou přípravu by mělo být vysoce nákladově efektivní, a to jak z hlediska ekonomického, tak z hlediska životních podmínek zvířat.“

Změny jsou nutností

Právní předpisy EU o dobrých životních podmínkách zvířat, které byly přijaty v reakci na mimořádné události a politickou poptávku v posledních třech desetiletích, jsou často detailně zaměřeny na konkrétní odvětví, ale jejich působnost je omezená. Nerovnoměrné uplatňování těchto předpisů v členských státech vytváří v tomto důležitém hospodářském odvětví nerovné podmínky. S ohledem na rozmanitost klimatických a terénních podmínek a systémů hospodaření, ve kterých tyto právní předpisy musí být používány, je nutné tuto oblast evropského práva změnit.

Proč problémy přetrvávají

Za jeden z hlavních problémů, které nepříznivě ovlivňují dobré životní podmínky zvířat v EU, označuje sdělení Komise to, že členské státy v řadě oblastí právní předpisy EU nedostatečně vymáhají. Další překážkou, která brání úplnému a jednotnému provádění, je skutečnost, že trh k dodržování předpisů neposkytuje dostatečnou ekonomickou motivaci.

Navrhovaná opatření

Strategie se uvedené otázky a obavy snaží řešit dvojím přístupem: prostřednictvím návrhu uceleného právního předpisu o dobrých životních podmínkách zvířat a posilováním stávajících opatření. Navrhovaný předpis by měl posílit inovativní přístup zaměřující se na skutečné výsledky v oblasti životních podmínek zvířat, a nikoli na mechanistické vstupy, a má podpořit vzdělávání a odbornou přípravu všech zúčastněných stran.

Cesta k bezpečnějším biocidním přípravkům

Biocidní přípravky se používají na ochranu před škodlivými organismy, jako jsou škůdci a bakterie. Mají chránit zdraví lidí a zvířat. Jde o výrobky používané v domácnostech, jako jsou repelenty, dezinfekční prostředky a insekticidy. Využívají se i v průmyslu, například pro úpravu dřeva jako konzervační přípravky. Tyto přípravky sice mají zdraví chránit, mohou ho ale i samy poškozovat a navíc mohou škodit i životnímu prostředí.

Nová aktualizovaná legislativa má zajistit, aby se na trh dostaly jen ty přípravky, které jsou bezpečné pro použití. Novela má také zlepšit schvalovací procedury a zjednodušit rozhodovací proces s tím, že se bude zároveň zvyšovat úroveň ochrany. Podle novely by mohlo být použití biocidů možné, jen pokud je skutečně potřebné. Zároveň budou probíhat práce na bezpečnějších alternativách.

Zahájení kampaně k 50. výročí společné zemědělské politiky

Evropská komise dnes zahájila komunikační kampaň SZP@50 při příležitosti oslav padesáti let trvání společné zemědělské politiky. Ta je základním kamenem evropské integrace, který evropským občanům již půlstoletí zajišťuje dostatek potravin a přispívá k zachování živé krajiny. Součástí celoroční komunikační kampaně jsou interaktivní internetové stránky, putovní výstava, audiovizuální a tištěné materiály, jakož i řada akcí v Bruselu a v členských státech.

„V roce 1962 Evropany především zajímalo, aby měli na talíři dostatek potravin. Také dnes je zajišťování potravin důle-

žité, máme však i nové starosti, jako je změna klimatu a udržitelné využívání přírodních zdrojů. Tato kampaň nám pomůže se nad tímto vývojem zamyslet," uvedl komisař pro zemědělství a rozvoj venkova Dacian Cioloș.

V průběhu roku 2012 se uskuteční řada akcí v jednotlivých členských státech i na úrovni EU a od jara 2012 se na mnoha místech v Evropě objeví putovní výstava. Výstava bude uvedena v několika institucích EU a v členských státech.

Priority v oblasti zemědělství a rybolovu pro příštích šest měsíců

K prioritním úkolům dánského předsednictví patří reforma zemědělské a rybářské politiky EU. Předsednictví by chtělo učinit tato odvětví zelenějšími, udržitelnějšími a méně zatíženými administrativou a současně zajistit vysoce kvalitní a bezpečnou zemědělskou produkci a vysokou úroveň ochrany dobrých životních podmínek zvířat.

Pokud jde o otázky související s potravinami a veterinární problematikou, předsednictví se zaměří na právní akty, které se týkají kojenecké výživy a potravin pro zvláštní lékařské účely, systémů jakosti a obchodních norem pro zemědělské produkty (tzv. „jakostní balíček“) a ekologického zemědělství. Zvláštní důraz bude kladen na modernizaci kontrol masa a na otázku antimikrobiální rezistence, jakož i na využívání antimikrobiálních látek v humánním i veterinárním lékařství.

Jasnou prioritou dánského předsednictví je dále ochrana zvířat, a Rada se proto bude zabývat novou strategií v oblasti dobrých životních podmínek zvířat, kterou předložila Komise na výše uvedeném zasedání Rady konaném dne 23. ledna. Ve dnech 29. února a 1. března uspořádá předsednictví společně s Komisí mezinárodní konferenci na téma „Strategie EU v oblasti dobrých životních podmínek zvířat na období let 2012–15.

Důraznější kroky proti degradaci půdy

Degradace půd v EU je zneklidňujícím jevem. V letech 1990 až 2006 nevratně ubývalo na 275 hektarů půdy denně zakrýváním půdy (neboli pokrýváním půdy nepropustným materiálem). Každým rokem takto mizelo asi 1 000 km² půdy a každých deset let byla zakryta půda o ploše odpovídající rozloze Kypru. Odhaduje se, že 1,3 milionu km² (dvouapůlnásobek velikosti Francie) půdy je v Evropě vystaveno vodní erozi. Degradace půd ovlivňuje naši schopnost produkovat potraviny, zamezit suchu a záplavám, zastavit úbytek biodiverzity a bojovat proti změně klimatu.

Zprávy zdůrazňují nutnost podniknout opatření, která zamezí pokračujícímu zhoršování stavu evropských půd. V minulém desetiletí se zvýšila eroze, zakrývání půdy a acidifikace. Pokud nedokážeme zareagovat na problémy, jako je narůstající využívání půdy, neefektivní využívání přírodních zdrojů a uchovávání organických látek v půdě, bude tento trend pravděpodobně pokračovat.

Přestože již před pěti lety byla přijata tématická strategie pro ochranu půdy, podle zprávy o politických aspektech v Evropě stále nefunguje systematické sledování kvality půdy a její ochrana. Znamená to, že stávající opatření nejsou pro zajištění odpovídající úrovně ochrany veškeré evropské půdy dostatečná.

Vědecká zpráva „Stav půdy v Evropě“, zveřejněná Společným výzkumným střediskem Evropské komise ve spolupráci s Evropskou agenturou pro životní prostředí, nabízí komplexní přehled současných znalostí týkajících se půdních zdrojů a degračních procesů. Zpráva dochází k závěru, že další výzkum a lepší shromažďování údajů jsou nutné, aby se naše znalosti prohloubily a zvýšilo se obecné povědomí o důležitosti půdy.

JAKÁ JE BUDOUCNOST EURA A EVROPSKÉ INTEGRACE VŮBEC

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

Soustředím se na praktické pohledy Agrární komory České republiky k evropské integraci.

Můj pohled tedy bude na jednu stranu z pozice resortu zemědělství, na stranu druhou ale musím vzít na vědomí, že Společná zemědělská politika (SZP) je jediná striktně společná politika unie. Jinými slovy reálná praxe SZP je v podstatě laboratoří evropské integrace, čili tyto poznatky jsou relevantní.

Já sám se zařazuji mezi eurorealisty a zemědělci byli ti, kteří vstup do Evropské unie vítali.

Hlavním důvodem bylo očekávání narovnání dotačních podpor na úroveň starých zemí. Za 7 let našeho členství v EU došlo s výjimkou Polska u všech nových zemí, tedy i u nás, k výraznému snížení potravinové soběstačnosti, která měla za

následek dramatické snížení stavů hospodářských zvířat s následkem snížení zaměstnanosti.

Za příklad této situace nám poslouží nejlépe odvětví chovu prasat. V roce 2003 se v České republice chovalo 3 362 000 kusů prasat a dováželo se k nám zhruba 23 000 tun vepřového masa. Vloni se v ČR chovalo už jen 1 344 000 kusů prasat a dovoz vepřového masa přesáhl 220 000 tun.

Připusíme, že přesto byl vstup do EU správný a že uvedený vývoj je nutná daň za členství v tomto exkluzivním klubu. Pro další jeho fungování je zcela legitimní požadavek, aby se v novém rozpočtovém období 2014–2020, když tomu tak doposud nebylo, postupovalo vůči nám spravedlivě a aby se podmínky vyrovnaly.

V současné době se intenzívně připravuje konečná podoba nového rozpočtového období. Musím konstatovat, že staré země nejsou ochotny ani teď naše požadavky brát vážně. Toto už považuji za velmi závažnou situaci. Nové země se ale nedívají jen nečinně na svou ekonomickou diskriminaci. Dne 29. listopadu 2011 podepsaly hlavní nevládní agrární organizace devíti nových zemí (včetně Polska) v Budapešti společné Memorandum k reformě Společné zemědělské politiky.

Byl to průlom, došlo k sjednocení pozic v celkem osmi zásadních otázkách reformy SZP. Memorandum je určené or-

ganizaci COPA (Výbor profesních zemědělských organizací EU), která byla požádána o implementaci požadavků nových zemí. Do dnešního dne ale nebyl jediný požadavek do pozice COPA zahrnut (roční členský příspěvek Agrární komory ČR je přitom 240 tisíc EUR).

Plyne z toho jediný závěr. Má-li Evropská unie fungovat a evropská integrace pokračovat, pak se tato organizace musí reformovat. V opačném případě skončí.

Ing. Jan Veleba
prezident Agrární komory ČR

PŮDA JE NEOBNOVITELNÝ ZDROJ

Eroze půdy je velké téma současného zemědělství

Téměř 150 účastníků z Česka a Rakouska se zúčastnilo mezinárodní konference „OCHRANA PŮDY!“, která se konala 22. února v Národní knihovně v Oslavě. Organizátory konference byla ZERA – Zemědělská a ekologická regionální agentura, o.s. a Bio Forschung Austria.

V úvodu konference zmínil člen Rady kraje Vysočina pro oblast zemědělství, lesního a vodního hospodářství Ing. Josef Matějka, který převzal nad konferencí záštitu, že pozitivní motivace zemědělců je pro trvalou udržitelnost hospodaření na zemědělské půdě, jejíž nedílnou součástí je samozřejmě i boj s erozí, podstatně důležitější, než sebelépe míněné represivní tlaky a opatření ze strany státní správy. Nutno říci, že právě v pozitivním duchu se tato akce za přispění rakouských partnerů realizovala.

„Půda je neobnovitelný zdroj“, zdůraznila ve svém příspěvku ředitelka ZERA Ing. Květuše Hejálková a vyjmenovala, co všechno její organizace společně se zahraničními partnery pro takové vnímání půdy odbornou i neodbornou veřejností udělali. V rámci více než tříletého česko-rakouského projektu mj. prováděli demonstrační pokusy na zemědělských farmách, založili tematickou knihovnu, vybavili demonstrační laboratoř, realizovali výstavu o funkci půdy...

„Zemědělci musí pochopit, že eroze snižuje příjmy jejich podniku a že hospodaření bez zvířat, kdy se do půdy nedostane dostatek organické hmoty v podobě chlévské mrvy a kompostů, vede k její degradaci“, uvedl Dr. Wilfried Hartl z Rakouska. Podle jeho krajana Petera Strausse se eroze vyskytuje zejména na těch pozemcích, kde jsou pěstovány širokořádkové plodiny, a pokud by mělo v této věci dojít k nápravě, je třeba zmíněné plodiny vysazovat do mulče.

Ředitel Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd Ing. Jiří Hladík vyjmenoval základní příčiny eroze, kterými jsou: „výskyt vydatných příválových dešťů, rozšíření pěstování širokořádkových rostlin (např. kukuřice pro bioplynové stanice), příliš velké orané půdní celky, používání tradičních pěstebních postupů na pozemcích ohrožených erozí, zrušení hydrografických prvků v krajině (remízky, údolnice apod.),

pro utužení snížení vsaku vody, nebezpečná koryta toků.“ Vážným problémem je podle Ing. Hladíka také přístup českých investorů, kteří bez ohledu na úrodnost i neobnovitelnost půdy přistupují k realizaci svých stavebních projektů. Denně se tak pod asfaltem a betonem ztrácí v České republice až 25 ha zemědělské půdy. To by se mohlo snížit podle předsedy Svazu vlastníků půdy Ing. Michala Pospíšila zvýšením zájmu až 3 milionů vlastníků o svůj zdaleka nebezpečný majetek a také zvýšením tlaku na provádění pozemkových úprav.

„O půdu však nesmí projevovat zájem pouze vlastníci, ale je třeba zapojit i laickou veřejnost včetně dětí, mladých lidí a žen“, míní Rakušané. A jak na to? Tak co třeba zkusit, aby si děti vyrobily z různých druhů různě barevných půd barvy, s jejichž využitím připravily malířská díla pro výtvarnou soutěž?

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

EDUCO 2012

Mezinárodní vědecká konference

Ve dnech 3.–4. února 2012 uspořádal Institut vzdělávání a poradenství ČZU v Praze společně s Katedrou zoologie a antropologie FPV UKF v Nitře a Katedrou životního prostředí FPV UMB v Banské Bystrici už VII. ročník této úspěšné konference v Tatranské Štrbě.

Letošní téma konference – „Dynamika institucionálního vzdělávání v kontextu přípravy učitelů přírodovědných, zemědělských a příbuzných oborů“ – se odrazilo v přednáškách plenárního zasedání a v jednotlivých vystoupeních v odborných sekcích. Podrobnější informaci z plenárního jednání jsme vám už předložili v březnové Zemědělské škole, v tomto čísle v následujících řádkách přinášíme průřez vystoupení jednotlivými sekcemi zaměřenými na odborné vzdělávání, celoživotní učení, předměty biologie a ekologie.

Farmáři a další vzdělávání

Předmětem výzkumu, který se uskutečnil na farmách, kde pracovali žáci středních škol v rámci učební praxe, byli názory farmářů na podmínky dalšího vzdělávání. Kdo je to ideální farmář? Mohl by být absolvent střední nebo vysoké zemědělské školy, ale tak to vždy nebývá. Farmáři jsou i lidé s jiným vzděláním, s jinou původní profesí, kteří získali podnik, půdu např. v restituci. Aby svou práci mohli dobře zvládnout, potřebují další odborné vzdělávání. A vzdělavatele musí především zajímat, jaké? Jaký obsah by mělo mít a jakou vhodnou formou farmářům předat co potřebují a požadují.

Farmáři ocení, když poradci, učitelé mají kromě teoretického vzdělávání i aktuální praktické zkušenosti. Váží si vzdělavatelů, kteří působí i v praxi, kteří umí konkrétně odpovědět na konkrétní praktický dotaz a neodkazují jen na další informační zdroje. Zájem mají farmáři rovněž o novinky ze svého oboru a novinky z legislativy. Známe-li potřeby farmářů ohledně celoživotního vzdělávání (co, kdy a jak potřebují), je snazší je k dalšímu vzdělávání motivovat.

Finanční gramotnost mládeže

To je vážné a nosné téma současnosti! Média nám neustále podsouvají nejrůznější produkty a méně finančně vzdělaný člověk může na svou neznalost snadno a tvrdě doplatit. Je to až s po-

divem, že lidem chybí i základní informace, a proto umět s penězi pracovat, nepůjčovat si nebezpečně je třeba naučit už mladou generaci. Existuje Národní strategie finančního vzdělávání, jejímž cílem je vytvoření uceleného systému finančního vzdělávání pro zvyšování úrovně finanční gramotnosti občanů v České republice. Ve snaze implementovat finanční vzdělávání do středoškolského vzdělání byl zpracován projekt pro mládež, jehož účelem je seznámit žáky s jednoduchými metodami z této problematiky. Na Národní strategii tak navazuje Systém budování finanční gramotnosti na základních a středních školách, který je dílčí koncepcí zaměřenou na finanční vzdělávání ve školách. Vznikly a vznikají učebnice, kurzy..., ale nejprve musí být v tomto směru vzdělán učitel, aby mohl své poznatky dále předávat!

Etické problémy při diagnostice výsledkov výučby

V rámci didaktické přípravy budoucích učitelů se na vysokých školách věnují i problémům při zkoušení, při prověřování žákovských znalostí. Téma to není nové, ale žáci jsou vynalézaví a technika stále dokonalejší. Proto je tomuto tématu nutné se stále věnovat. Jak bojovat proti opisování, proti plagiátorství? Jaké jsou metody, postupy, jaká je účinná prevence?

Pedagogové zkoumali postoje žáků středních škol k jednotlivým předmětům. Nezáměřím se na předměty, neznalost látky, příliš náročné učivo..., přinášelo častější využívání „taháků“, větší přitažlivost předmětů zase větší snahu u žáků o zvládnutí látky, o nepodvádění. Jak žáky vychovávat, aby podvádění sami pokládali za nemorální, za nedůstojné? Je to cesta na dlouhou trať – bojovat formou vysvětlování a výchovy studentů k morální odpovědnosti, k čestnosti, k poctivosti z vlastní vůle, ukázkou dobrých příkladů.

Neurodidaktika

Problematika je to poměrně nová a vychází ze znalostí mozkovokompatibilního učení. „Pod pojmem mozgovokompatibilné učení se rozumí istý komplexný přístup k vyučovaniu, ktorý vychádza z najnovších poznatkov o mozgu, z poznatkov o tom, ako sa mozog učí – možnosti jej implementácie v príprave učiteľov.“ Existuje niekoľko modelů, různé přístupy. Co všechno podporuje mozek – ať už negativně či pozitivně? Co z toho vyplývá pro učitele, pro jeho další přípravu? Směřuje vývoj k „hybridním profesionálům“? Nutné je neměnit jen metody vyučování, ale i celou jeho organizaci. Inspirací nám mohou být zahraniční instituce, které se této oblasti věnují.

Obdobnou oblastí se v Česku zabývá psychodidaktika, je to teorie učení vyjadřující provázanost mezi teorií vyučování

a psychologii učení. Učitel zadá žákovi, co se má naučit, ale měl by poradit i jak na to. Neurodidaktika ale neznamená úplně totéž – je to průnik více věd. Mnohé toto už bylo objeveno, ale teď nastává období, kdy se už poznané věci zdůvodňují vědecky.

Projektové vyučovanie

Je založeno na propojení praxe a teorie a vede ke kreativě a vlastní činnosti žáka. Projektové vyučování je přípravou učitele na vyučování a v celoživotnom vzdelávaní učiteľov prírodovedných predmetov hraje dôležitou rolu. Jaké jsou zkušenosti z realizace u konkrétního žákovského projektu? Je třeba správně stanovit cíle, dlouhodobě a precizně se připravit, provést dobrý výběr tématu, nutná je široká spolupráce.

Vlastní činnost na projektu začala terénní prací, pokračovala zpracováním materiálu a podkladů, konzultacemi, přípravou vědeckého článku, jeho obhájáním, ukončena byla promoci – titulem mladý přírodovědec. Důležité bylo posouzení, co všem tato práce dala. Čas pedagoga věnovaný žákovi vždy stojí za to, vždy se zhodnotí!

Výchova k ochraně druhové biodiverzity

Ochrana druhové biodiverzity je jedním z globálních problémů současnosti. Proto v přípravě učitelů přírodovědných a zemědělských předmětů je tak důležité odborné vzdělávání v této oblasti a výchova k pochopení a uznání této potřeby. Výzkum řeší konkrétní potřebné problémy. Studenti jsou od začátku zapojováni do všech aktivit, s problémem se nelze seznamovat pouze teoreticky, „chce to jít do terénu“, aby budoucí učitelé poznali užitečnost své činnosti „na vlastní kůži“. Na projektu pracují v rámci své diplomové práce, využívat mohou skvěle zpracované metodiky, např. metodiku invazních rostlin.

Ekologie, environmentalistika, životní prostředí

Série zajímavých příspěvků se vztahovala k výše uvedeným pojmům – jak vzdělávat žáky, studenty, budoucí učitele v této oblasti takovým způsobem, aby to kladně ovlivnilo i jejich budoucí chování?

„Návrh integrovaného tematického vyučovania na tému človek a životné prostredie“ – aktivity a zkušenosti z jednotlivých škol, proč byly na jednotlivých školách velké rozdíly v přístupu žáků k tomuto tématu?

„Úloha mimovládnych organizácií v didaktickej príprave učiteľov prírodovedných predmetov“ – hodnotová výchova – „výchovu hodnotami k hodnotám“ – začíná být v rámci environmentální výchovy velmi důležitá. Učitelé mají zájem o toto vzdělávání, ale je málo možností, kde akreditaci získat. Proto je i vstup nevládních organizací do vzdělávání vítán. Nevládní organizace pořádají pro pedagogy semináře, workshopy, kurzy, zpracovávají metodiky, vydávají příručky. V procesu akreditace se nachází kontinuální vzdělávání pro pedagogy.

„Vplyv krátkodobého skúsenostného vyučovania v teréne na postoje, vedomosti a predstavy žiakov o ekosystéme“ – školy mají možnost využít volných hodin na zkušenostní vyučování. Neformální vyučování v přírodě má velký vliv na budoucí směřování žáků, na jejich vztah k přírodě, k životnímu prostředí. I na to by měli být budoucí učitelé připraveni.

Vizuálna kvalita krajiny

Vizuálna kvalita pri výučbe predmetov zameraných na tvorbu krajiny – čo je to vizuálna kvalita krajiny? Jak hodnotit vizuál krajiny? Je to věc příliš subjektivně vyhodnotitelná. V rámci výzkumu autoři začali hledat vizuálně dominantní krajiny..., určili si Zobor, Malé Karpaty, Královu holu..., přistupovali ke sledování se snahou chápat krajinu celostně. Co z toho vyvodili? Zjišťovali, v jakých předmětech se vizuální hodnota krajiny sleduje, v jakých předmětech by se jejich model a plánování mohlo využít, aby prováděné aktivity neměly negativní vliv na krajinu.

Závěry z jednání konference od doc. Dytrtové, iniciátorky konferencí EDUCO

Program konference byl určen vysokoškolským učitelům a odborníkům připravujícím učitele přírodovědných, zemědělských a dalších příbuzných oborů, ředitelům a učitelům fakultních a cvičných škol.

Obsah jednání konference byl zaměřen na:

- odborné vzdělávání pro konkurenceschopnost venkova,
- didaktickou přípravu učitelů přírodovědných předmětů v souvislosti s efektivitou výchovně vzdělávacího procesu,
- na péči o talentované a nadané žáky a její reflexi v celoživotním vzdělávání učitelů.

Konference se účastnilo čtyřicet pět delegátů z vysokých a středních škol a výzkumných ústavů. V jednání vystoupilo se svými příspěvky 30 účastníků. Hlavní referáty se týkaly výstupů a závěrů projektů a výzkumných záměrů řešených na univerzitách k dané problematice.

Závěry konference se týkaly zejména podpory talentovaných studentů na středních a vysokých školách a podpory celoživotního vzdělávání:

- K fenoménu celoživotního vzdělávání je možné konstatovat, že s přípravou na celoživotní učení je nutné začít mnohem dříve než v produktivním věku – naučit žáky učit se, vyhledávat a zpracovávat informace, zapojovat se do projektů – je nutné již na základní škole.
- Základem pro další rozšiřování odborné kvalifikace v rámci celoživotního učení se stává odborné vzdělávání. V nabídce a realizaci odborného vzdělávání v kontextu celoživotního učení pro zvyšování kvalifikace by měly hrát významnou roli střední odborné školy v regionech. Odborné kompetence učitelů odborných předmětů je možné zvyšovat formou dalšího vzdělávání učitelů.

- Informace jsou v současné době devizou, která zvyšuje konkurenceschopnost v každém oboru podnikání.
- K optimální změně by mělo přispět vytvoření informačního systému a nabídky o možnostech dalšího vzdělávání, zvýšení úrovně nabízených kurzů v rámci dalšího vzdělávání a sladění nabídky kurzů s potřebami praxe a trhu práce.
- Podnítit zájem studentů o přírodní vědy pomáhá zavádění inovativních metod výuky (metody vizualizace, modelace, zapojení matematických metod do předmětových didaktik, simulace badatelských metod apod.).
- Podpora talentovaných žáků na středních školách a jejich motivace ke studiu přírodovědných předmětů není systematická. Příklady dobré praxe jsou však ve spolupráci středních a vysokých škol. Někteří z učitelů VŠ organizují studentskou odbornou činnost pro středoškolský, středoškolské konference apod.

Účastníci konference doporučují v uvedeném inovativním směru pokračovat, motivovat studenty ke studiu přírodovědných a zemědělských oborů.

Následně doporučují zvážit inovaci učiva přírodovědných oborů na středních školách, obohatit jej o nové vědecké poznatky (např. oblast geověd o poznatky z geologie aj.).

V tomto kalendářním roce doporučují připomenout v rámci didaktik v přípravě učitelů významné výročí J. A. Komenského (420 let od jeho narození) a jeho význam pro teorii vyučování přírodovědných oborů.

Letošní rok vyhlásilo UNESCO jako Mezinárodní rok udržitelné energie pro všechny a účastníci konference byli požádáni, aby průřezově ve svých předmětech toto téma refletovali.

akr

EXCELENTNÍ TECHNIKY

Dne 22. února uspořádala Asociace vzdělávacích institucí ČR (AIVD) pro své členy kurz z cyklu „Lektorská dílna“, který byl zaměřen na „Excelentní techniky – zpětnou vazbu, hodnocení, evaluaci“.

Cílem kurzu bylo seznámit účastníky s přínosem a úskalím zpětné vazby, se zlepšením stávajících postupů a s tvorbou „kuchařky“ inovací. Lektor kurzu pan Ing. Petr Kazík vedl celý kurz s naprostým přehledem, předal nám účastníkům mnoho potřebných informací pro vlastní práci. Průběžně nás nenásilnou formou zapojil do děje – např. rozdělením do skupin, ve kterých jsme svým aktivním přístupem a řešením otázek získávali kladné body pro závěrečné hodnocení.

Celý kurz byl velmi zdařilou vzdělávací akcí a myslím, že své cíle splnil v plném rozsahu. Organizátoři, pracovníci AIVD,

byli k účastníkům akce velmi pozorní a postupovali profesionálně. Já sám jsem si z kurzu odnesl mnoho nových poznatků ze správného získávání zpětné vazby, seznámil se se zajímavými metodami hodnocení akce; nová pro mne byla celá evaluační část. Načerpáné informace použiji při vzdělávacích akcích a seminářích pořádaných naší organizací.

Otakar Křišťoufek, ÚZEI Praha

POSILOVÁNÍ PEDAGOGICKÝCH KOMPETENCÍ LEKTORŮ

Ústav zemědělské ekonomiky a informací společně s Institutem vzdělávání a poradenství České zemědělské univerzity v Praze pořádal v lednu a únoru 2012 dva běhy dvou denních kurzů.

Cílem kurzu „Posilování pedagogických kompetencí lektorů“, kterého jsem se zúčastnil jako jeden z patnácti přítomných, byla odpověď na otázku: „Kdo je dobrý lektor?“ Nestačí, aby lektor byl pouze dobrým znalcem svého oboru –, i když tím být musí. Lektor se rovněž neobejde bez profesionálního zvládnutí didaktických a prezentačních dovedností, musí zvládnout tzv. „lektorské finty“, být dobrým psychologem a ovládat současnou sdělovací techniku. V tomto duchu byly přednášeny prezentace v první polovině kurzu. Všichni účastníci tak načerpali potřebné informace a ti zkušenější mohli navíc porovnat své znalosti a dovednosti ze své dosavadní lektorské práce.

Druhým dnem pokračoval kurz praktickými ukázkami. Účastníci prezentovali svá připravená díla s využitím všech

potřebných komunikačních dovedností, které během kurzu získali. Tyto prezentace se nahrávaly digitální kamerou a na závěr došlo ke společnému hodnocení. Hodnotila se forma, silné a slabé stránky přednesu, celkový dojem, promýšlely se náměty na zlepšení. Přínosem kurzu bylo získání a vyzkoušení si způsobů a možností přístupu k posluchačům vzdělávacích kurzů a objasnění si základních pedagogických principů.

Celá akce byla perfektně připravena, jak už z hlediska výběru zkušených lektorů a náplně kurzu, tak i organizačně. Kurz – účastníky velmi dobře hodnocené – připravilo oddělení vzdělávání ÚZEI.

Otakar Křišťoufek, ÚZEI Praha

10. ROČNÍK VALENTÍNSKEHO PLESU

v Strednej odbornej škole Rakovice

Sme žiačky Strednej odbornej školy Rakovice so zameraním viazač-aranžér kvetín.

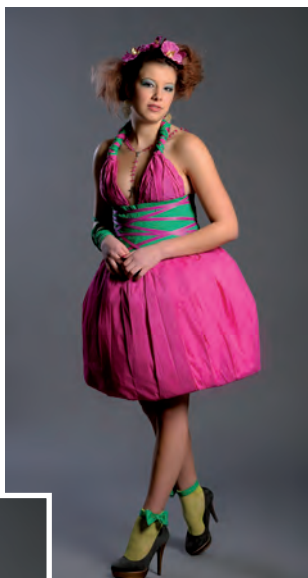
Na našej škole sa tradične organizuje Valentínsky ples, ktorého súčasťou býva módna prehliadka našich prác. V minulosti to boli svadobné kytice, klobúky, karnevalové masky. Tento rok bol pre nás veľmi výnimočný, témou prehliadky bolo predviesť sa hosťom v šatoch z papiera.

V prvom momente sa nám táto myšlienka zdala nereálna. Výhovorky neplatia a zadanie znelo jasne. Takže sme museli využiť svoje vedomosti, ktoré sme získali počas štúdia, pričom sme pochopili, ako sa umenie, návrhárstvo a kreativnosť spája v jedno.

Za pomoci majsterky Galiny Vatrtovej a jej sestry Evy, ktorá sa umiestnila v prvej trojke súťaže Victoria Regia 2010, sme to zvládli.

Denisa Flajžíková

Základ týchto šiat tvorí konštrukcia z tvrdšieho baliaceho papiera. Tento základ je vo vrchnej a spodnej časti obalený krepovým papierom ružovej farby. Trup tvorí pás obalený krepovým papierom zelenej farby, na povrchu prepletaný pásikom ružovej farby, ktorý je nalepený tavnou pištoľou. Doplnky šiat tvorí orchidea vo vlasoch, náramok a mašličky okolo členkov.

Svoje umelecké cítenie sme využili i na modeloch šiat, každý model bol oživený, doplnený kvetmi a aranžérskym materiálom. Za dva týždne sme vytvorili 5 modelov šiat – každý model charakterizuje jednu z nás. Ako sme postupne modely dotvárali, vyzerali ako práce skutočných módných návrhárov. Napadla nás myšlienka našu tímovú prácu zverejniť a rozhodli sme sa to dotiahnuť do konca. V tomto momente bola na rade aj profesionálna práca kaderničky, kozmetičky a fotografa. Z nás sa na malú chvíľu stali modelky.

Dúfame, že touto prácou sme nesklamali dôveru riaditeľky Ing. Márie Múdrej, ktorá nám počas príprav aj samotnej prehliadky držala palce.

študentky SOŠ Rakovice
foto Jaro Halás

Evka Bučková

Základ svadobných šiat tvorí hrubý baliaci papier, ktorý je pokrytý 2–3 vrstvami krčného tenkého bieleho baliaceho papiera. Opasok a spodná manžeta je dotvorená striebornými trblietkami, ktoré sú pripevnené tavnou pištoľou. Súčasťou modelu je vlečka.

Michaela Čaňová

Na zhotovenie týchto šiat bol použitý originálny baliaci papier na živé kvety. Korzet týchto šiat tvorí preložený nazberaný papier, podlepený lepiacou páskou. Sukňu tvorí nazberaný papier zošitý zošívачkou a pospájaný lepiacou páskou.

Lenka Kmentová

Šaty strihané do tvaru A, sú v spodnej časti rozšírené do strán. Základ konštrukcie je tvorený krčným papierom, na ktorom sú namalované obrázky. Súčasťou šiat je opasok z tvrdého papiera, ktorý bol obalený čiernym krepovým papierom a doplnený čiernou ružou.

KVĚTINOVÁ ZAHRADA V POHYBU

Jarní Flora Olomouc 2012

Výstaviště Flora Olomouc bude **od 19. do 22. dubna 2012** patřit jarní etapě zahradnické výstavy Flora Olomouc, největší a nejstarší výstavní květinové akci v České republice (první odstartovala v olomouckých parcích v srpnu 1958), tradičně doprovázené jarními zahradnickými trhy.

Hlavní expozici v největším výstavním pavilonu A roztančí „ZAHRADA V POHYBU“ pestrobarevná spirála plná rozkvetlých jarních kytic, tulipánů, lilií, narcisů, hyacintů, balkónovek, řezaných i hrnkových květin s tryskajícími fontánami a klenbou ze zavěšených květin symbolizující proměnlivou jarní oblohu. Autorem je opět proslulý český zahradní architekt Ivar Otruba a květiny do expozice přivezou vídenští městští zahradníci, pomalu už tradiční partner výstav Flora Olomouc. Vlastními květinovými přehlídkami a soutěžními exponáty floristického klání v aranžování, letos na neobvyklé téma – Kytice pro muže, se představí Svaz květinářů a floristů ČR. Zelené výpěstky přivezou členové Svazu školkařů ČR a prezentovat se budou i zahradnické školy a ekologická centra.

Na galerii pavilonu A potěší návštěvníky přehlídka rostlin pro zimní zahrady a přehlídka orchidejí s odbornými porad-

nami, výstava bonsajů, azalek, rododendronů, skalniček, kaktusů, sukulentů, masožravců, i zajímavá expozice pořadatele mistrovství ČR a Evropy v automobilových závodech do vrchu Ecce Homo Šternberk s květinově nazdobeným sportovním vozidlem. Pavilon E bude zcela vyhrazen „Výroční slavnosti“, expozici Českého zahrádkářského svazu věnované letošnímu 55. výročí založení svazu se sbírkami jarních cibulovin zahrádkářů z organizace Narcis Kladno. Nebudou chybět květinová aranžmá a oblíbená zahrádkářská poradna.

Jarní Floru Olomouc doprovodí tradiční zahradnické trhy a veletrh zahradní mechanizace Hortifarm, návštěvníci si budou rovněž moci prohlédnout sbírkové skleníky a botanickou zahradu výstaviště, a také botanickou zahradu olomoucké Univerzity Palackého.

GRAFOLOGIE DOSUD NEVYUŽITÁ V LESNICTVÍ

Grafologie – diagnostická metoda, která zkoumá vztah mezi rukopisem osobnosti a jeho psychosomatickými vlastnostmi.

Slovo grafologie (z řečtiny zn. grafein – psát a logos – nauka) nebo pojem psychologie písma zahrnuje metodu k poznávání toho, kdo písmo vytvořil – rozebírá povahové vlastnosti člověka, za kterými se skrývá část jeho individuální psychiky.

Už starověký vědec a myslitel Aristoteles (4. stol. p. n. l.) vyslovil názor, že mezi rukopisem a vlastnostmi člověka existují souvislosti. Ve starověkém Římě už působili soudní znalci písma a v roce 1570 ve Francii existovalo sdružení soudních znalců písma, které Ludvík XV. povýšil na akademii. Členem sdružení se mohl stát jen ten, kdo složil zvláštní zkoušku. Mimochodem, grafologie je i dnes ve Francii velmi

rozšířená, využívaná je ale i v Německu, Maďarsku a v široké míře i v Itálii.

Základní kámen k soustavě vědeckého rozboru písma položil až Abbé J. H. Michon v roce 1875. V Německu v 19. století vznikla významná škola vědecké grafologie, na které se podíleli: profesor fyziologie V. Preyer, psychiatr J. Meyer a psycholog a filosof, univerzitní profesor I. Klages. Z dalších významných osobností, které grafologii rozvíjely na vědeckém základě, je třeba vzpomenout M. Pulvera, R. Saudka a V. Schönfelda, od něhož v reedici vyšla v roce 1996 vynikající „Učebnice vědec-

ké grafologie pro začátečníky“ – odborné zpracování s interpretačními tabulkami připravil PhDr. Jan Jeřábek.

Grafologie je ve škole v dnešní době téměř nevyužívána. Co je nutné znát a mít a co nám může nabídnout, třeba i v lesnickém školství? Pro vlastní používání je potřeba znát základní pojmy z psychologie, zejména psychologie osobnosti. Není však nutné rozsáhlé a do hloubky směřující studium.

Grafolog ke své práci po té potřebuje pravítko, úhloměr a dobrou lupu. Studovaný rukopis by měl obsahovat jednu stranu formátu A4, asi 30 řádků volně napsaného textu rukou na nelinkovaném papíru. O studentovi bychom měli vědět, jestli je pravák nebo levák, zda nosí brýle.

Z rukopisu je možné spolehlivě zjistit, jestli je člověk introvert nebo extrovert, zjistíme jeho temperament, volní vlastnosti, charakter, poznáme, zda je skromný, ohleduplný, obětavý, egoista, v jaké míře je schopen zvládat stresovou zátěž, jaké jsou jeho komunikační schopnosti, či zda je přátelský, emfatický apod.

Výsledky těchto rozborů by měly sloužit vyučujícím ke zlepšení motivačních prostředků při výuce nebo pro studenty, kteří by měli být připraveni na např. pohovory u firem, které grafologii používají.

Dr. Ing. Eugen Král, CSc.
emeritní profesor ČLA Trutnov

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin, 24. díl

Hvězdnice novoanglická (*Aster novae-angliae*),
hnězdnice novobelgická (*Aster novi-belgii*), **hvězdnice kopinatá** (*Aster lanceolatus*)

Tři druhy severoamerických trvalek se šíří a uchycují různou měrou. Hvězdnice novobelgická se šíří pomalu. Hvězdnice novoanglická se u nás zatím nechová invazně, ale v některých zemích už za invazní druh považována je. Hvězdnice kopinatá je místy invazně rozšířená. Všechny se mohou křížit, proto rostliny v populacích jsou obtížně určitelné.

Hvězdnice novobelgická je lysá. Horní lodyžní listy jsou rozšířenou bází přisedlé. Kvete mnoha úbory 3–5 cm velkými, které tvoří bohatou chocholičnatou latu. Listeny zákrovu jsou téměř stejně dlouhé. Vnější listeny zákrovu jsou zelené, vnitřní listeny mají světlejší lem a uprostřed zelený pruh. Jazykovité okrajové květy úboru jsou modré, někdy bílé, 1–1,5 cm dlouhé, v počtu asi 45–100. Trubkovité květy středu jsou žluté. Kvete od srpna do října. Plodem jsou nažky až 3 mm dlouhé, s krátkým chmýrem. Zplaňuje na vlhkých, živinami bohatých stanovištích, především na rumišťích a březích vod. Na lokalitě se udrží dlouho, ale šíří se jen málo. U nás roste především v okolí měst. Původní je na atlantickém pobřeží Severní Ameriky, v Evropě je druhotně rozšířena od severní Itálie po jižní Skandinávii. Pravděpodobně první údaj z Evropy je z r. 1710.

Hvězdnice novoanglická je drsně odstále chlupatá, v horní části žláznatá. Listy jsou přisedlé s objímavou bází. Úbory jsou až 3 cm v průměru, v latnatém květenství. Listeny zákrovu jsou úzce kopinaté, stejně dlouhé, žláznaté. Jazykovitých květů v úboru je 20–50 a jsou fialové až růžové. Trubkovité květy jsou žluté. Kvete od září do listopadu. Plodem jsou nažky asi 2 mm velké. U nás se pěstuje od 20. let 20. století a pravděpodobně první údaj o zplanění je z r. 1850. Přechodně zplaňuje na rumišťích, ale zatím se u nás nešíří. Pochází ze střední a východní části Severní Ameriky.

Hvězdnice kopinatá netvoří trsy, protože se rozrůstá dlouhými oddenky. Stonek má lysý nebo se sbíhajícími řadami chlupů od báze listů. Přízemní listy jsou široce eliptické, vyšší jsou kopinaté,

na bázi neobjímavé. Úbory mají 1,5–2,5 cm v průměru a jsou v latovitých květenstvích, na jedné rostlině může být až 1000 úborů. Zákrovní listeny jsou nestejně (rozdíl od předchozích druhů), zašpičatělé, střechovitě se kryjí. Okrajových jazykovitých květů je 20–45 a jsou 4–10 mm dlouhé, bílé nebo světle modrofialové. Střed květenství je ze žlutých trubkovitých květů. Kvete od srpna do října. Nažky jsou 1,5–2 mm dlouhé. Zplaňuje na rumišťích a na neudržovaných plochách v obcích, podél větších vodních toků a na březích rybníků, především v teplejších oblastech. Podél Moravy a Dyje je invazně rozšířená, nachází se i u Labe, Ohře, Bečvy a Svatky. Pochází z východní části Severní Ameriky a v Evropě je od 19. století. Dnes roste od jihozápadní Francie po Slovensko, od jižní Skandinávie po Pyrenejský poloostrov, dosahuje střední části evropského Ruska. Poškozuje svou dominancí říční rákosiny a lužní porosty. Je ceněna jako pozdní medonosná rostlina. Likviduje se opakovaným kosením před vysemeněním (několikrát v roce) a postřikem herbicidy v případě souvislých porostů (problém u vodních toků). Velké porosty jsou téměř nezničitelné, je nutné likvidovat již menší porosty.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

AKADEMICKÁ KNIHOVNA JIHOČESKÉ UNIVERZITY

V uplynulých týdnech vyvrcholily na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích oslavy 20. výročí založení univerzity. A slavila také Akademická knihovna, i když její historie je mnohem kratší. Otevřena byla teprve počátkem roku 2010.

Slavnostnímu zahájení provozu ovšem předcházelo mnoho let plánování a příprav s cílem vybudovat moderní celoškolské pracoviště, které by poskytovalo studentům a pedagogům Jihočeské univerzity nejen stávající služby ve větším rozsahu, ale i některé zcela nové. Stávající fakultní knihovny totiž postupně přestávaly stačit nárokům, které po nich uživatelé stále častěji požadovali. Největšími problémy byla nemožnost nabídnout volný přístup ke knihovním fondům, dále naprostý nedostatek studijních míst, velmi omezené technické vybavení (přípojky k internetu, kopírky, skenery, počítače) a řada dalších. Soustředění knihovních fondů, odborných pracovníků i finančních prostředků bylo reálnou cestou jak zásadně zkvalitnit knihovní služby pro všechny uživatele na JU.

Stavba knihovny byla zahájena v dubnu 2008, dokončena byla v srpnu 2009. Na podzim pak proběhlo přestěhování knihovních fondů ze stávajících knihoven a jejich pracovníci přešli do AK. Do nové budovy přenesla svoji činnost také knihovna Biologického centra AV ČR, a to na základě Smlouvy o spolupráci při zajišťování Knihovnických služeb uzavřené mezi JU a BC AV ČR, v.v.i. Zachovány zůstaly dvě prezenční studovny na fakultách, které působí mimo kampus JU, a i jejich provoz převzala nová knihovna.

Dne 18. ledna 2010 se Akademická knihovna poprvé otevřela svým uživatelům a kromě moderního a příjemného prostředí jim nabídla celou řadu novinek. K těm nejdůležitějším patří podstatné rozšíření otevírací doby – knihovna je otevřena 6 dní v týdnu, celkem 67 hodin –, více než 400 tisíc svazků knih a časopisů, z toho téměř 250 tisíc ve volném výběru, 500 studijních míst v několika typech studoven včetně individuálních, téměř 100 počítačů s přístupem na internet, možnost využít wi-fi připojení pro vlastní notebooky, moderní samoobslužná zařízení na kopírování, tisk a skenování, a řada dalších.

Široké využití technologie RFID (identifikace na rádiové frekvenci) umožnilo také čtenářům, aby si knihy nejen sami půj-

čili, ale také vrátili. Nejsou tedy odkázáni jen na dobu otevření knihovny, ale pokud potřebují, mohou knihy vracet kdykoliv prostřednictvím zatím v České republice ojedinělého moderního zařízení. Samozřejmostí je také katalog s on-line službami (prodlužování a rezervace knih, požadavky na meziknihovní služby).

Tak jako většina vysokoškolských knihoven také Akademická knihovna nabízí nejen tištěné knihy a časopisy, ale zprostředkovává svým uživatelům i moderní elektronické zdroje. Jsou to především bibliografické a plnotextové databáze ze všech oborů, které jsou na Jihočeské univerzitě vyučovány, dále několik desítek tisíc elektronických časopisů a začíná se formovat i kolekce elektronických knih. A protože práce s těmito novými formami studijních materiálů není přeci jen tak úplně jednoduchá, pořádá knihovna celou řadu seminářů a kurzů, aby se s nimi studenti i jejich profesori mohli co nejlépe seznámit.

Akademická knihovna se za dva roky svého působení stala místem, kam studenti i učitelé všech osmi fakult Jihočeské univerzity chodí rádi. Svědčí o tom i počet návštěv, kterých první rok po otevření bylo více než 126 tisíc a v roce 2012 dokonce téměř 180 tisíc. Samozřejmě, ne vždy přicházejí návštěvníci za učebnicemi a studiem. Knihovna se stala i místem odpočinku mezi přednáškami, místem, kde je možné potkat se s kamarády, vyřídít si e-mail, kouknout, co je nového na Facebooku.

Před otevřením knihovny měli její pracovníci obavy, jestli se i v dnešní „internetové“ době najde dost zájemců o její služby. Skutečnost byla příjemným překvapením i pro ty optimističtější: Pedagogové a studenti vyšších ročníků si na novou knihovnu zvykli velmi brzy a ti noví ji berou jako samozřejmou součást života na Jihočeské univerzitě. A tak důvod k oslavě druhých narozenin Akademická knihovna měla.

PhDr. Helena Landová, AK JU České Budějovice
foto Ing. Jan Cihlář

JAK ZNOVU PĚSTOVAT CHŘEST, ANEB DUCHOVNÍ KRIZE ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

V. část

V průběhu 20. století můžeme sledovat čtyři zásadní transformace, které zcela změnily charakter českého zemědělství. Posledním čtvrtým předělem – po pozemkové reformě, odsunu českých Němců a socializaci zemědělství – se stala transformace.

Předěl č. 4 – transformace, která „bolela“ jenom někoho

Nevýkonné nebo málo výkonné socialistické družstevnictví (ačkoli státní statky formálně fungovaly na jiných principech, řízení obou typů zemědělských podniků bylo v podstatě totožné) mělo být po roce 1989 odstraněno, nebylo však vůbec jasné, jak. Architekti ekonomické transformace se zemědělskou problematikou zabývali jen okrajově, protože zemědělství tvořilo malou část hospodářství, a spoléhali na automatismus zavedení tržních principů, které spolu se současným zrušením přímých i skrytých dotací měly velmi rychle selektovat úspěšné a neúspěšné podniky a sektoru přinést kýženou efektivitu. To se ale nestalo, naopak bylo třeba vyřešit transformaci JZD a jejich majetkové poměry, tedy vrácení majetku, především půdy jejím původním vlastníkům.

Ministerstvo zemědělství jako orgán zastřešující a provádějící transformaci navíc po jisté vstřícnosti vůči soukromým zemědělcům pod vedením Josefa Luxe rychle zvolilo opačný přístup: podporu transformace JZD a státních statků do velkých akciových společností, většinou vedených někdejším socialistickým managementem. Podpora soukromého zemědělství ustala a proti vstupu zahraničních investorů do tohoto sektoru dlouho panoval přímo odpor. Proces transformace, který není ukončen dodnes, tak vlastně favorizoval přežívání socialistických forem ekonomické organizace, i když se nyní měly chovat tržně, zatímco všechny ostatní odsunul na okraj. Důvodem patrně byl tlak vedení stávajících podniků a obavy, k čemu by radikální kroky vedly, stejně jako objektivní zvážení výhod zemědělské velkovýroby. Na druhou stranu z ekonomického (a tím spíše sociálního) hlediska nešlo o příliš pozitivní krok. Velká část transformovaných družstev se totiž na novou situaci nedokázala adaptovat a jejich vztahy s majiteli půdy, na které hospodaří, často dodnes zůstávají nedořešené nebo nekorektní.

Jaké sociální změny přinesla transformace? Především velice rychle došlo k „vypovězení“ oné nepsané dohody socialistického státu se zemědělci, kteří přišli o řadu sociálních výhod a jejichž příjmy poklesly pod průměr, často velice hluboko. Bez možnosti uplatnění v jiných oblastech to vyvolalo zásadní projevy nespokojenosti, které se právě od zemědělců začaly ozývat jako první. Spolu s převahou „urbánních“ hodnot to byl také důvod, proč nedošlo k většímu zájmu restituentů o návrat k zemědělské činnosti – tradiční symbolické hodnoty a sociální étos selství, na jejichž likvidaci komunistický režim čtyřicet let systematicky pracoval, dokázaly oslovit jenom málokoho a tak dokonce i většina formálních restituentů, kteří

zůstali žít na venkově a pracovali v zemědělství, raději volili setrvání v zaměstnaneckém poměru doplňované případně drobným soukromým podnikáním. Žádný „návrat rolnictva“ se tedy nekonal a příliš se nezměnilo ani celospolečenské vnímání zemědělců, kteří stojí na okraji zájmu společnosti a jsou často chápáni jako „brzda“ pokroku či transformace. Společnost počítá s jejich produkcí, většinou k ní však má stejný vztah, jako ke kterémukoli jinému zboží, přičemž rozhodujícím kritériem je jeho cena a na kvalitě již záleží méně.

Teprve v posledních letech se – hlavně ve velkých městech – začal objevovat zájem o bioprodukty a další funkce zemědělství, jako je péče o krajinu, agroturistika a podobně, k masovějšímu zájmu, který je běžný třeba v západní Evropě, však má tento trend ještě hodně daleko. Jeho naplňovateli navíc nemohou být většinové zemědělské velkopodniky, které – na rozdíl od svých zaměstnanců – většinou prošly transformací „bezbolestně“, i když se třeba jednalo o jejich likvidaci. „Dodavateli“ nemateriálních funkcí a produktů zemědělství, lze-li to tak nazvat, mohou být jen drobní rolníci, ať už z řad restituentů, zahraničních sedláků vstupujících do českých zemí (obvykle jenom částí svého podnikání), nebo stoupenců a hledačů alternativních životních stylů, kteří na venkov a k zemědělství doslova „utíkají“. Všechny tyto případy jsou sice významné a dnes už nikoli zcela okrajové, pokud však jde o celek zemědělské výroby v České republice, tvoří jen její malé procento.

Nemá příliš smyslu spekulovat nad tím, zda zvolená cesta transformace českého zemědělství byla nejlepší možná a zda by nějaké jiné způsoby přinesly lepší výsledky. Její problematičnost je však kromě jiného v tom, že spolehnutím se na tržní principy a výhody zemědělské velkovýroby, spočívající především ve velkých výměrách a relativně levné pracovní síle nijak nepřiblížila české zemědělství západoevropskému. Tím pádem výrazně znesnadnila možnosti jeho participace na celoevropském trhu se zemědělskými výrobky, který rozhodně nefunguje jako volný trh, nýbrž je v řadě ohledů omezen a především do něj vstupují vysoké dotace sloužící jako kompenzace netržního charakteru evropského zemědělství, jež společnosti přináší nejen vlastní materiální produkci.

V situaci dlouho zvažovaných změn zemědělské politiky Evropské unie, která se nutně musí orientovat především na podporu maloroľnictví a venkova jako celku, zatímco velkovýroba musí být ekonomicky konkurenceschopná, to znamená, že velká část českých zemědělských podniků na rozdíl od farem západoevropských není a nebude s to dosáhnout na

státní a evropské dotace, přičemž tržní úspěch jejich produktů je problematický a je omezován levnější konkurencí z mimo-evropských zemí.

Hrozí tedy další „rozevření nůžek“ mezi zemědělstvím v západní Evropě, které vychází z tradičních rolnických principů a současně se dokázalo modernizovat a maximálně využívat výhod po-

skytovaných novými technologiemi, kvalifikovanými pracovníky a v neposlední řadě dotacemi, a na druhé straně zemědělstvím post-socialistickým, které své komparativní výhody nedokázalo zhodnotit a v dlouhodobém zorném úhlu často spíše ztrácí.

doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD., Sociologický ústav AV ČR Praha
Pokračování v příštím čísle

90 LET OD ZALOŽENÍ HOSPODYŇSKÉ ŠKOLY

Zemědělské školství v Telči

Listujeme-li dějinami jihozápadní Moravy, nemůžeme přehlédnout, že tu byla ve starobylé Telči založena vzdělávací instituce zaměřená na výuku zemědělských oborů.

V roce 1922 zde vzniká na tehdejší dobu věhlasná hospodyňská škola přinášející dostupnost odborného vzdělávání v oblasti hospodářství nejen pro zájemce z blízkého regionu. Se snahami otevřít v přirozeném středu rozsáhlé zemědělské oblasti školu pro výuku rolnického povolání se tu setkáváme již na přelomu 19. a 20. st., ale až v r. 1908 podává v tomto smyslu město Telč návrh moravskému zemskému sněmu v Brně. Schvalovací řízení postupovalo pomalu, teprve roku 1913 byla žádost kladně vyřízena, ale otevření požadovaného školského ústavu oddálila napjatá politická situace vrcholící 1. světovou válkou.

Jednání pokračovalo až v r. 1920, v části města Štěpnice byl vyhlédnut a přestavěn objekt bývalé textilní továrny, pro praktickou výuku se podařilo získat k pronájmu pětihektarový pozemek od hraběcího velkostatku Podstatzky-Lichtenstein a škola mohla být r. 1922 v jarních měsících otevřena. Vyučování pro dívky s kapacitou třiceti míst začalo v pětiměsíčních kurzech, po roce bylo rozšířeno na celoroční. I přes nelehké počátky (spojené zejména s nutností překonávat zastaralé názory na zbytečnost vzdělávání žen a se stísněnými učebními prostory) se škola v krátké době ukázala jako velmi pokroková s vynikajícími výsledky výuky a stále více se dostávala do povědomí veřejnosti. Tato skutečnost vedla k tomu, že bylo po několika letech školskými orgány rozhodnuto postavit novou

školní budovu, a to v okrajové části Telče v nádherné scénérii nedaleko rybníka Roštýn. V okolí vznikla školní zahrada účelově dělená na část výrobní pro pěstování zeleniny a ovoce a na část okrasnou a zatravněnou sloužící k odpočinku.

Hospodyňská škola vychovávala žákyně ve všech oblastech hospodaření na venkově. Vyučovalo se polní hospodářství, chov zvířat, zahradnictví, účetnictví, vychovatelství, vedení domácnosti, šití, vaření, úklid, ale také předměty všeobecné, např. český jazyk. Po 28 letech trvání v r. 1950 byla hospodyňská škola celostátní reorganizací zemědělského školství zrušena. Tímto se v Telči uzavřela první kapitola historie zemědělského školství, která zanechala příkladnou vizitku.

Ke štěstí jihozápadní Moravy tu však vyučování zemědělských oborů nezaniklo. Již r. 1940 byla v Telči paralelně otevřena Lidová zemědělská škola, o deset let později vzniká tzv. Zemědělská výběrová škola dvouletá, ta se mění na Učňovskou školu zemědělskou a Mistrovskou školu zemědělskou pro pracovníky zemědělské praxe, k nim se přičleňuje školní statek. K teoretickému vyučování slouží budova č.1/2 na náměstí Zachariáše z Hradce (*levý obrázek*). Školství tak dostává historický objekt, který tu ke vzdělávání nesporně patří. Byl vybudován již r. 1654 tehdejšími řádem jezuitů jako jejich vzdělávací institut.

Rok 1958 znamená další etapu vývoje. Vzniká zde v tehdejší Jihlavském kraji po Třebíči druhá Střední zemědělská technická škola – obor pěstitel chovatel. Zhodnoceny byly tím zdejší pro zemědělství výhodné podmínky, účelově vyhovující školní statek, který se časem rozrostl do rozlohy 340 ha a rozšiřující se počet zemědělských družstev a státních statků potřebujících kvalifikované pracovníky. Narůstající potřeba zemědělských ekonomů dala vzniknout po dvou letech novému oboru – ekonomika zemědělství, pěstitelé a chovatelé definitivně skončili r. 1964. Telčské zemědělské školství se v té době stává opět velmi známé a to v rámci celé republiky.

V devadesátých letech minulého století dochází k transformaci na Střední odbornou školu, vytvořeny byly nové podmínky ke studiu ekonomických disciplín i předmětů všeobecně

vzdělávacích se zvláštním zřetelem k výuce cizích jazyků, školní statek se osamostatňuje.

V r. 1993 se otevřel dvouletý obor pomaturitního studia se zaměřením na cestovní ruch, po pěti letech došlo k přetransformování tohoto studia do formy tříleté vyšší odborné školy jako detašovaného pracoviště VOŠ Jihlava, obor cestovní ruch.

Nová změna se zapsala do dějin školy k 1. 7. 2004. Na základě usnesení zastupitelstva kraje Vysočina se sloučila s Gymnáziem Otokara Březiny Telč. Transformace byla zcela dovršena v létě 2011, kdy se SOŠ přestěhovala do nových prostor (*pravý obrázek*) na náměstí do vybudovaného komplexu přestavby gymnázia.

Ing. Jiří Ptáček, SOŠZ a SOU Rajhrad

JESENICKÉ OHLÉDNUTÍ

O Integrované střední škole Jesenice jsme psali loňském roce (Zemědělská škola č. 10, roč. 73/74/2010–11), kdy pořádala v rámci projektu Cesta k modernímu vzdělávání odbornou soutěž pro žáky oboru Cukrář.

Škola v té době už oslavila i 50. výročí od svého vzniku, a proto se k ní vracíme malou vzpomínkou.

„Uspěť v dnešním světě s neustále narůstajícím konkurenčním prostředím je čím dál obtížnější a obstát v něm mohou pouze „firmy“ s jasně definovanou vizí a identitou. Dnešní Integrovaná střední škola Jesenice svou předchozí padesátiletou tradicí a svým současným pojetím dokazuje, že má i v naší době dynamických změn všechny předpoklady k dalšímu úspěšnému rozvoji. Ve městě Jesenici tak nadále pokračuje nesmazatelná dlouhá kapitola středního odborného školství. Při vyslovení slova škola se nám všem vybavují vzpomínky – objevují se v nich ti, kteří v našem životě zůstávají, kteří nám otevírali oči i mysl, ukázali směr, možná cestu na celý život. Škola nejsou jen učitelé, žáci, hodiny, předměty... Škola je místo, které lidi spojuje vzájemným přátelstvím, společnými zážitky, bezstarostným a nezaujatým pohledem na svět. Škola je místo, kde člověk poznává a objevuje nejen svět, ale i sám sebe, tříbí si životní hodnoty, utváří si vztah k životu. Školní vzdělání a výchova jsou však pouze začátkem. Záleží na každém jedinci, jak si s tímto „základem“ poradí dále ve svém pracovním i osobním životě.“

Jak se škola proměňovala

Jesenická škola vzniká 1. září 1960, zřizovatelem byl Okresní národní výbor Rakovník a nesla název Zemědělské odborné učiliště. Prvním ředitelem, a to na téměř 29 let, se stává Zdeněk Vachel, absolvent Vyšší školy rolnické v Kadani. Ve školním roce 1976–77 přebírá učiliště ministerstvo zemědělství prostřednictvím Institutu výchovy a vzdělávání MZVŽ. Od jara 1989 nastupuje nový ředitel Ing. Petr Veselý, svou funkci obětavě vykonává plných dvacet let, ale ani potom na školu nezapomíná. Mezitím se škola přejmenovává na integrovanou střední školu, jejím zřizovatelem je ministerstvo zemědělství,

některé obory se mění, vznikají nové. Od r. 2001 se stává zřizovatelem Středočeský kraj. V roce 2009 působí krátce ve funkci ředitele Ing. Václav Bulín a od 1. ledna 2010 nastupuje Mgr. Eva Tomková, která už v předchozích letech na škole vykonávala činnost zástupkyně ředitele. Stála rovněž u začátků dnešní úspěšně nastartované projektové činnosti školy.

Současná škola

„Abychom byli úspěšní, je zapotřebí se neustále ptát a odpovídat na základní otázky: Kdo jsme? Pro koho existujeme? Kdo jsou naši „klienti“? Jaké jsou jejich potřeby? Co jim chceme poskytnout?“

A jaké možnosti Integrovaná střední škola poskytuje dnes? Škola připravuje kvalifikované pracovníky zemědělských a potravinářských profesí s bohatými možnostmi uplatnění. Poskytuje kvalifikaci mládeži se zájmem o tradiční zemědělské a zahradnické obory, velký zájem je také o obory cukrářské. Pestrá nabídka oborů vzdělání si vynucuje i pestrou škálu učeben a pracovišť, které se nacházejí ve vzájemně dostupné blízkosti.

V současnosti přijímá škola žáky do studijních a učebních oborů:

Maturitní obory

- Agropodnikání – zemědělský podnikatel: absolventi jsou schopni řídit zemědělské pracovní procesy, vést jednoduché účetnictví a znají základní právní normy
- Podnikání: nástavbové studium v denní i dálkové formě umožní absolventům vykonávat provozně-ekonomické, obchodní a administrativní činnosti
- Sociální činnost – pečovatelská činnost: studijní obor připravuje žáky pro činnost v oblasti sociálních služeb a pomoci

Obory s výučním listem

- Zahradník: žák získá znalosti a dovednosti ze všech zahradnických oborů, důraz je kladen na floristickou činnost
- Zahradnické práce: žák se naučí ošetřovat a rozmnožovat rostliny, sklízet a skladovat vypěstované produkty, obsluhovat secí stroje
- Zemědělec – farmář: připravuje pracovníky pro vykonávání mechanizovaných činností v zemědělské výrobě
- Zemědělské práce – farmářské práce: zahrnuje práce spojené s provozem zemědělské farmy v rostlinné a živočišné výrobě
- Potravinářská výroba – cukrářské práce: obsluha strojů a zařízení v cukrářské výrobě

- Cukrář: žáci jsou připraveni zvládat technologické postupy tradičních i netradičních cukrářských výrobků

Teoretickou a praktickou výuku doplňují široké mimoškolní aktivity ať už umělecky nebo sportovně zaměřené, vzdělávání zkvalitňuje i projektová činnost a možnosti zahraničních stáží a praxí.

Přijďte se do Jesenice sami podívat – škola se nachází uprostřed překrásné krajiny v přírodním parku Jesenicko. Oblast je bohatá na lesy, rybníky, vzácnou flóru a faunu. Četná jsou tu také kamenná moře a skalní městečka. V Jesenici a jejím okolí je rovněž celá řada historických a kulturních památek.

Zdroj: Almanach a webové stránky školy

■■■■■ KOSY – „NÁŘADÍ KU ŽNĚM PLODIN ZRNITÝCH“

„Nářadí jest posud skoro vesměs ručné; teprva v novějších časech začínají továrníci angličtí také veliké stroje k tomu účelu stavěti.“

„Ručné nářadí jest dvojího druhu, totiž ku práci s jednou rukou anebo s oběma rukama. Všeobecně známý jest srp, nejmenší to nástroj, který se při žatvě v pravé ruce drží... Všechnu práci s tímto jednoručním nářadím vykonávanou nazýváme žití anebo srpení.

K nástrojům pro obě ruce náležejí všelikého druhu kosy. Práci s kosou nazýváme sekání neb kosení. Kosy jsou upraveny buď tak, že kosa, totiž nůž železný, připevněna jest na kosišti jednoduchém, anebo má kosiště násadku čili rukověť, anebo se nalézá při kose ještě stávek čili hrabadlo, kterážto kosa pak sluje hrabičná kosa.“ (na obrázku zleva doprava)

„Dílo s ní rychleji ubývá. Musí však sekáč dávat pozor, aby je držel vždy vodorovně, sice poseká obilí vlnovitě místo rovně, a tím způsobí velikou ztrátu slámy, o kterou bez toho bývá skoro v každém hospodářství nouze. Kdyby však plodiny stály příliš zmordchané, jak to po lijácích a větrech často bývá, anebo když se obilí slehlo, tak nemá býti nikdy sekáno, nýbrž vždy jen srpem žato, protože tu může dělník při každé ráně hrstku

popadnouti a stranou uložit, kdežto kosa takového oddělení nedovoluje, naopak ani nepřipouští, aby se pokladky pořádně skládaly, a sláma rovně do snopů vázati se dala.

Podle těchto obtíží snadno si lze pomyslet, jak těžko jest, sestaviti větší stroj, který by celé dílo žití nebo sekání sám vykonával; přece však pokusili se o to angličtí továrníci hospodářských strojů a vymysleli samožence čili sekací stroje velmi ostrovtipně, ač trochu zapleteně sestavené.

Jsou to velikolepé stroje, na nichž sedí jeden muž, který koně drží, druhý pak následuje a urovnává kde co potřeba. Stroj vlastně ani nežne ani neseká, nýbrž stíhá stébla, a má k tomu zvláštní stíhadelo na způsob pílky postavená, která, když stroj jede, rychle se pohybují v levo i v pravo, podstíhávajíce obilí, když půda rovná jest, až při samé zemi... Viděli jsme v samém Anglicku posud velmi málo takových strojů pracovati...

(J. B. Lambl Nauka o setbě, pěstování a sklizení plodin a jaké k tomu nářadí nejlépe slouží.. Praha, L. L. Kober, 1864)

K černobílé ilustraci na první straně obálky.

STOPAMI VÝVOJE TECHNICKÉ VZDĚLANOSTI U NÁS

VIII. část

Rozvoj techniky nemohl dlouho zůstat bez odezvy v celé oblasti školního vzdělávání a technika se stává součástí vzdělávacích programů ostatních škol. Po prvních řemeslnických školách vznikaly další.

Pokračovací školy živnostenské

Z večerních a nedělních průmyslových škol staly se pokračovací školy pro učně. Jejich úkolem bylo doplňovat teoreticky i prakticky odborné vzdělání živnostenských učňů. Náplní výuky byly hlavně předměty technické, obchodní a odborné kreslení. Až roku 1883 byla vládním nařízením stanovena pravidla zakládání a vedení těchto škol, učební osnovy a předpisy pro učitele. Vyučovalo se ve všední dny večer od 18. do 20. hodiny a v neděli dopoledne (po vzniku ČSR zavedeno vyučování denní, nedělní omezeno na „nevyhnutelnou míru“).

Tam, kde byl počet učňů jednotlivých profesí malý, byly zřizovány při školách obecných a měštanských pokračovací školy všeobecné, tedy společné pro učně více řemesel. Pokud byl počet učňů jednotlivých profesí dostatečný, byly zřizovány jako školy samostatné, nebo připojovány ke školám průmyslovým.

Všeobecné školy řemeslnické

V roce 1885 byly zavedeny tzv. všeobecné školy řemeslnické. Jejich účelem bylo poskytovat prostřednictvím teoretického vyučování a praktických cvičení ony vědomosti a zručnosti, které se doporučovaly jako přípravné vzdělání při učení se nějakému živnostenskému zaměstnání, zejména některé řemeslnické živnosti. Určeny byly pro žáky po dokončení dvanáctém roce věku, pokud prokázali vědomosti „šestého ročního běhu obecné školy.“ Záhy se ale ukázalo, že jsou v zamýšleném stavu problematické, proto byly brzy rušeny nebo transformovány na jiný typ.

V průběhu druhé poloviny 19. století se v našich zemích – přes překážky nejrůznějšího druhu – vytvořila pestrá síť škol, jejichž posláním byla péče o růst technické vzdělanosti. (Její významnou součástí se stalo i školství zemědělské – formování této sítě je na stránkách tohoto časopisu věnována častěji pozornost, proto ji v této souvislosti nezmínujeme.) Samozřejmě byl to vesměs jen základ, na němž bylo třeba intenzivně stavět dál. Ale skutečnost, že nový stát – ČSR – hned při svém vzniku byl řazen mezi státy technicky všestranně vyspělé, bylo dobrým vysvědčením pro všechny, kteří se na práci v této školské oblasti podíleli, a také dobrým startem do příštích, ještě náročnějších časů.

Náš největší fyzik 17. století

Trvalé místo v dějinách techniky si zajistil také náš největší fyzik 17. století Jan Marek Marci z Lanškrouna – Johannes Marcus Marci z Kronlandu (1595–1667). Ač lékař – dokonce lékař císařů Ferdinanda III. a Leopolda I. – „zkoumal pokusně i matematicky ráz těles a odvodil základní věty o rázu koulí. Světovou prioritu má také v optice, objev disperze světla při lomu v r. 1648.

Narodil se v měštanské rodině v Lanškrouně. V roce 1601 se s rodiči odstěhoval do Litomyšle. Po ukončení základního vzdělání odešel v roce 1608 na čtyři roky do jezuitské koleje v Jindřichově Hradci.

Jan Marek Marci z Lanškrouna – bysta významné osobnosti ověněné přívěsky „pražský Hippokrates“, „český Galileo Galilei“, „český Platon“, „lanškrounský Archimedes“ se nachází v Praze na domě v Melantrichově ulici č. 12/472.

V letech 1615–1616 studoval filosofii v Olomouci, poté v Praze medicínu. Roku 1627 se stal profesorem Karlovy univerzity, v letech 1654–1664 se stal osmkrát děkanem lékařské fakulty, roku 1662 rektorem university.

V některých oblastech fyziky, podle znalců, předešel dokonce Isaaca Newtona (1642–1727) či Christiana Huygense (1629–1695). Odborný svět na něho nezapomněl: v roce 1970 rozhodl 14. kongres Mezinárodní astronomické unie konaný v anglickém Brightonu pojmenovat jeden z kráterů na odvrácené straně Měsíce kráterem „Jana Marcuse Marci“. Také mezinárodní spektroskopický kongres konaný v Praze v roce 1977 vyhodnotil Jana Marka jako zakladatele spektroskopie.

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

OBSAH

Zemědělský poradenský systém	1
Centrum odborného vzdělávání a přípravy vo včelářství.....	3
Dotazníkové šetření mezi školami.....	5
Práce s dokumentem (2)	7
Začínajícím podnikatelkám budou pomáhat mentorky	8
Informační servis zastoupení Evropské komise.....	9
Jaká je budoucnost eura a evropské integrace vůbec.....	10
Půda je neobnovitelný zdroj	11
Educo 2012.....	12
Excelentní techniky	14
Posilování pedagogických kompetencí lektorů	14
10. ročník Valentínského plesu	15
Květinová zahrada v pohybu	16
Grafologie dosud nevyužitá v lesnictví	16
Neobhospodařované pozemky	17
Akademická knihovna Jihočeské univerzity	18
Jak znovu pěstovat chřest, aneb duchovní krize českého zemědělství V. část	19
90 let od založení hospodyňské školy	20
Jesenické ohlédnutí.....	21
Kosy – „Náradí ku žněm plodin zrnitých“	22
Stopami vývoje technické vzdělanosti u nás VIII. část.....	23

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová, SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Ing. Jaromír Beneš, Školní statek Opava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, Praha
Ing. Zorka Husová, Národní ústav pro vzdělávání Praha
Ing. Marcela Chrenková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž, Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MENDELU Brno
Ing. Mária Múdra, ZŠP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: „Náradí ku žněm plodin zrnitých“ – kosy (více k černobílému obrázku v samostatném článku na str. 23); Žací kombinace Novacat V 10 je výkonný a spolehlivý širokozáběrový žací stroj s tříbodovým uchycením (barevná ilustrace).

Kresby Jiřího Buchty

CONTENS

Agricultural consulting system Conception elaborated by the Ministry of Agriculture	1
Centre of professional education and training in apiculture	3
Survey in schools of the Association of Educational Establishments for the Development of Rural Space	5
Working with documents – illustrations, graphs, diagrams	7
Female mentors will help women entrepreneurs to get started	8
Information service Representation of the European Commission	9
What is the future of Euro and European integration? Periodic editorial from the Agricultural Chamber of the CR.....	10
Soil is a non-renewable resource	
Soil erosion is an important topic of modern agriculture	11
EDUCO 2012 International Scientific Conference on the Preparation of Teachers in the Field of Life Sciences and Agriculture	12
Excellent techniques Course of the Association of Educational Institutions: „Workshop for Lecturers“	14
Course: „Enhancing pedagogical competencies of lecturers“ ..	14
The tenth year of the Valentine's Day Ball at the Secondary Professional School in Rakovice	15
Flower garden in motion Flora Olomouc in spring 2012	16
Will graphology be used in forestry education one day?	16
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	17
Academic library of the University of South Bohemia	18
How to grow asparagus again alias the spiritual crisis of Czech agriculture. Part V.	19
Ninety years of foundation of the Home Economics School Agricultural education in Telč	20
Looking back at the 50th anniversary of the Integrated Secondary School in Jesenice	21
Historical tools used for harvesting cereal crops.....	22
Tracking the development of technical education in the Czech Republic. Part VII.	23

JARNÍ FLORA OLOMOUC 2012

POLABSKÝ MOTÝL A JARO S KOŇMI V LYSÉ NAD LABEM

Agroinštitút Nitra
štátny podnik

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

